

TEBLİĞ

Tarım ve Orman Bakanlığından:

KIRSAL KALKINMA DESTEKLERİ KAPSAMINDA KIRSAL EKONOMİK ALTYAPI YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ HAKKINDA TEBLİĞ (TEBLİĞ NO: 2020/25)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğın amacı; doğal kaynaklar ve çevrenin korunmasını dikkate alarak kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi, tarımsal üretim ve tarıma dayalı sanayi entegrasyonunun sağlanması için küçük ölçekli aile işletmelerinin desteklenmesi, tarımsal pazarlama altyapısının geliştirilmesi, gıda güvenilirliğinin güçlendirilmesi, kırsal alanda alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması, kırsal ekonomik altyapının güçlendirilmesi, tarımsal faaliyetler için geliştirilen yeni teknolojilerin üreticiler tarafından kullanımının yaygınlaştırılması, yürütölmekte olan kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliklerinin artırılması, kırsal toplumda yerel kalkınma kapasitesinin oluşturulmasına katkı sağlanması için yeni teknoloji içeren yatırımların desteklenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, 1/1/2021-31/12/2025 tarihleri arasında, kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlamak, tarım ve tarım dışı istihdamı geliştirmek, gelirleri artırmak ve farklılaştırmak amacıyla; kadınlar ve genç girişimciler öncelikli olmak üzere gerçek ve tüzel kişilerin kırsal ekonomik faaliyetlerine yönelik yatırımları için yapılacak hibe ödemelerine ilişkin hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ; 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununun 19 uncu maddesi ile 27/7/2020 tarihli ve 2800 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yürürlüğe konulan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımlar ve Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğde geçen;

- Adres: Herhangi bir toprak parçası veya binanın il, ilçe, mahalle, köy, cadde, sokak ismi, bina numarası, ada ve parsel bilgileri ve benzeri bileşenler ile tanımlanan coğrafi konumunu,
- Aynı katkı: Başvurusu yapılan yatırımın tamamının gerçekleştirilmesi için hibeye esas mal alım tutarı dışında tamamı yatırımcı tarafından karşılanan/karşılanacak miktarı,
- Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,
- Çiftçi: Mal sahibi, kiracı, yarıcı veya ortakçı olarak devamlı veya en az bir üretim dönemi ya da yetiştirme devresi tarımsal üretim yapan gerçek veya tüzel kişiyi,
- Elektronik ağ: “www.tarimorman.gov.tr” internet adresini,
- Genç girişimci: Başvuru tarihi itibarıyla, 18 yaşını doldurmuş, 41 yaşından gün almamış gerçek kişiyi,
- Genel Müdürlük: Tarım Reformu Genel Müdürlüğünü,
- Gerçek kişi: Kırsal ekonomik altyapı yatırım konularında bir ekonomik faaliyet gerçekleştiren kişiyi,

ğ) Güncel uygulama rehberi: Bu Tebliğ kapsamındaki faaliyetlerin yürütülmesinde; uygulama esas ve usullere ilişkin detayları belirlemek amacıyla, başvuru sahibi, yatırımcı, tedarikçi ve programın yürütülmesinden sorumlu Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı personelinin kullanımı için Genel Müdürlük tarafından her yıl hazırlanan güncel rehberi,

h) Hibe sözleşmesi: Proje sahipleri ile il müdürlüğü arasında imzalanan ve hibeden yararlanma esasları ile tarafların yetki ve sorumluluklarını düzenleyen sözleşmeyi,

ı) Hibeye esas proje tutarı: Bu Tebliğde belirtilen kriterleri sağlayan hibe desteği verilecek uygun maliyetler toplamını,

i) İl/ilçe müdürlüğü: Bakanlık il/ilçe müdürlüklerini,

j) İl proje değerlendirme komisyonu (İPDK): Vali yardımcısı başkanlığında; il tarım ve orman müdürü ve il tarım ve orman müdür yardımcısı, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı veya il özel idaresi genel sekreterliği, çevre ve şehircilik il müdürlüğü, ticaret borsası, ziraat odası başkanlığı ile ihtiyaç duyulması halinde proje konusuna göre belirlenen diğer ilgili üniversite, sivil toplum kuruluşu ve kamu kurumu temsilcilerinin yer aldığı en az beş kişiden oluşan ve bu Tebliğ kapsamında ilinde yapılan proje başvurularını değerlendiren komisyonu,

k) İl proje yürütme birimi (İPYB): İl düzeyinde programın tanıtımından, projelerin uygulamasından, ödeme icmal veya listelerinin hazırlanmasından, onaylanmasından ve tamamlanan projelerin izlenmesinden sorumlu olan, yapılacak iş ve işlemleri il müdürlüğü adına yürüten, ilgili şube müdürü ve proje kontrol görevlileri ile gerektiğinde il müdürlüğü ve diğer kamu kurumu personelinin valilik oluruyla görevlendirilmesi ile oluşturulan en az üç kişilik birimi,

l) İlerleme raporu: Yatırımcı tarafından hazırlanarak dört ayda bir il müdürlüğüne teslim edilen iş gerçekleşme raporunu,

m) Kapasite artırımına yönelik yatırım: Faaliyetleri doğrultusunda Bakanlıkça başvuru sahibi adına düzenlenmiş izin/kayıt belgelerini almış ve belli bir tarımsal ürünün işlenmesi, kurutulması, dondurulması, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik olarak yapılmış tesisler ile tarımsal üretime yönelik sabit yatırımlar için yeni teknolojiler içeren makine ekipman alımları ve gerekli olması halinde en fazla %60'a kadar inşaat giderlerini kapsayan yatırımı,

n) Kırsal alan: 31/12/2012 tarihli Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre tüm illerde nüfusu 20.000'den az olan yerleşim yerlerini,

o) Kırsal ekonomik altyapı: Aile işletmeciliği faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik altyapı sistemleri, arıcılık ve arı ürünlerine yönelik yatırımlar, bilişim sistemleri ve eğitimi, el sanatları ve katma değerli ürünler, ipek böceği yetiştiriciliği, su ürünleri yetiştiriciliği, tarımsal amaçlı kooperatif ve birlikler için makine parkları, tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği yatırımlarını,

ö) Kısmen yapılmış yatırımların tamamlanmasına yönelik yatırım: Belli bir tarımsal ürünün işlenmesi, kurutulması, dondurulması, paketlenmesi ve depolanması ile tarımsal üretime yönelik inşaatı yarım kalmış tesislerin inşaatının tamamlanması ve gerekli makine ekipman alımlarını ya da inşaatı tamamlanmış ancak üretime geçmemiş tesislerin makine ekipman alımlarını içeren yatırımı,

p) Küçük ölçekli aile işletmesi: Yıllık 50 kişiden az çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 25 milyon TL'yi aşmayan işletmeyi,

r) Mali bilanço: Bir işletmenin belirli bir tarihte sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkların sağlandığı kaynakları gösteren mali tabloyu,

s) Merkez proje değerlendirme komisyonu: İl proje değerlendirme komisyonu tarafından yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucunda uygun görülen öncelikle proje başvurularına ait değerlendirme raporlarını, ihtiyaç olması halinde uygun görülen proje

başvurularını, bu Tebliğde yer alan esaslar doğrultusunda değerlendiren ve Genel Müdürlük tarafından; aralarında ilgili genel müdür yardımcısı ve daire başkanının bulunduğu en az beş kişiden oluşturulan komisyonu,

ş) Nihai rapor: Yatırıma ait fiili uygulamaların tamamlanmasını takiben son ödeme talebi evrakı ile yatırımcı tarafından hazırlanıp il müdürlüğüne teslim edilen ve il müdürlüğünce uygun kabul edilen raporu,

t) Örtü altı kayıt sistemi belgesi: Üreticilerin örtü altı sistemine kayıtlı olduklarına dair işletmelerinin bulunduğu il ya da ilçe müdürlüklerinden güncel uygulama rehberinin yayımlandığı tarihten sonra alacakları belgeyi,

u) Örtü altı tarım: İklim ve diğer dış etkilerin olumsuzluklarının kaldırılması veya azaltılması için cam, naylon veya benzeri malzeme kullanılarak oluşturulan alçak ve yüksek sistemler altında ileri tarım teknikleri kullanılarak en az 0,5 dekar alanda yapılan sebze, meyve ve süs bitkileri yetiştiriciliğini,

ü) Özgün proje: Başvuruda sunulan, daha önce benzeri yapılmamış olan projeyi,

v) Program: Kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi programını,

y) Proje: Hibe desteğinden yararlanabilmek için belirlenmiş nitelikleri sağlayan gerçek ve tüzel kişilerin gerçekleştirecekleri, başvuru konusu olan tesise ait vaziyet planı ile tesisin ihtiyaçlarına göre elde edilen verilere dayanılarak hazırlanan ve yapı aplikasyon projesi/mimari proje, peyzaj projesi, statik proje, mekanik tesisat projesi, makine yerleşim planı ve elektrik tesisat projeleri ile maliyet hesapları dahil her türlü ayrıntıyı içeren ve ilgili meslek odalarına kayıtlı teknik elemanlarca onaylanmış projeyi,

z) Proje kontrol görevlisi: Bakanlık tarafından proje kapsamında resmi kontrol yetkisi verilen personeli,

aa) Proje toplam tutarı: Program kapsamında hibeye esas proje tutarı ile tamamı yatırımcı tarafından gerçekleştirilen aynı katkı tutarının toplamını,

bb) Stand-Alone sistem: Fotovoltaik sistemler aracılığıyla üretilen fazla enerjiyi akülerde depolayan, şebekeye bağlı olmayan-bağımsız solar sistemi,

cc) Şebekeden bağımsız (off-grid) sistem: İşletmenin öz tüketimi için en fazla 3 kW güç sağlayan güneş enerjisi sistemini,

çç) Tarımsal ürün: Tütün hariç tüm bitkisel ve hayvansal ürünler ile su ürünlerini,

dd) Tatbikat projesi: Başvuru konusu olan tesisin ihtiyaçlarına göre arazi ve zemin etütleri yapılmış, statik projesinin tüm inşai ölçülerini, tesisat projesinin inşaatını etkileyen bütün elemanlarını, imalat detaylarına uygun ölçü ve karakterde mimari elemanlarını, detaylarla ilgili referanslarını ve tüm detayları çizim teknikleri ile eksiksiz içeren, gerekli bütün ölçülerin, malzemelerin ve teknik özelliklerinin yer aldığı, yapı aplikasyon projesi/mimari proje, peyzaj projesi, statik proje, mekanik tesisat projesi, makine yerleşim planı ve elektrik tesisat projeleri ile maliyet hesapları dahil her türlü ayrıntıyı içeren ve ilgili meslek odalarına kayıtlı teknik personel tarafından onaylanmış projeyi,

ee) Teknoloji yenileme ve/veya modernizasyona yönelik yatırım: Bakanlık tarafından oluşturulan kayıt sistemlerine kaydı başvuru sahibi adına olan, yasal izinleri alınmış tarımsal işletmeler ve çalışma ve işletme kayıt/onay belgesi mevcut belli bir tarımsal ürünün işlenmesi, kurutulması, dondurulması, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik olarak yapılmış tesislerle ilgili yeni teknolojiler içeren makine-ekipman alımları ve gerekli olması halinde hibeye esas proje tutarının %20'sine kadar inşaat giderini kapsayan yatırımı,

ff) Tüzel kişi: Kırsal alanlarda kurulmuş olan veya faaliyet gösteren projeyi gerçekleştirecek potansiyele sahip olan zanaatkarlık işletmeleri de dahil olmak üzere küçük ölçekli aile işletmelerini,

gg) Uygulama sözleşmesi: Yatırımcılar ile proje kapsamında satın aldıkları makine, ekipman ve malzeme ile inşaat yapım işlerini sağlayan yükleniciler arasında yapılacak sözleşmeyi,

ğğ) Yapı kayıt belgesi: İlgili mevzuatı gereği aranan koşullar saklı kalmak şartı ile 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun geçici 16 ncı maddesi kapsamında alınan belgeyi,

hh) Yatırımcı: Bu Tebliğ kapsamında proje hazırlayıp başvuruda bulunan ve başvurusu kabul edilerek hibe sözleşmesi imzalayan çiftçi, gerçek ve tüzel kişiyi,

ıı) Yeni yatırım: Güncel uygulama rehberinin yayımı tarihi itibarıyla yapı ruhsatı alınmamış, temelden yapılacak inşaat ve makine-ekipman alımını kapsayan, belirli bir tarımsal ürün grubunun işlenmesi, kurutulması, dondurulması, paketlenmesi ve depolanması ile tarımsal üretim amaçlı sabit tesis yatırımını,

ii) Yenilenebilir enerji: Jeotermal, biyogaz, güneş ve rüzgâr enerjisini,

jj) Yüklenici: Hibe sözleşmesi imzalanan yatırım projesi kapsamında yatırımcı tarafından satın alınacak makine, ekipman ve malzeme ile inşaat yapım işlerini sağlayan bağımsız gerçek ve tüzel kişiyi,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Uygulama Birimlerinin Görev ve Sorumlulukları

Genel Müdürlük

MADDE 5 – (1) Bu Tebliğ kapsamındaki çalışmaları Bakanlık adına Genel Müdürlük yürütür. Genel Müdürlük;

a) Program ile ilgili olarak güncel uygulama rehberini hazırlar.

b) Programın tanıtımını ve yatırımcıların bilgilendirilmesini sağlar. Program kapsamında yapılacak çalışmaların, idari, mali, mühendislik, çevresel ve teknik uygulamalarla uyumlu bir şekilde yürütülmesine destek verir.

c) Program ile ilgili olarak, yıllık yatırım programı ve bütçe teklifi hazırlıkları, bu tekliflerin ilgili Bakanlık birimlerine iletilmesi ve kabulü için gerekli çalışmaları yapar.

ç) Program kapsamında il müdürlüğü tarafından onaylanan ödemeleri tahakkuk işlemlerini takiben ödenmek üzere bankaya gönderir.

d) Programın etkin bir şekilde yürütülebilmesi için izleme, istatistiki çalışma ve gerektiğinde kontrol işlemlerini yapar veya yaptırır.

e) Programın yürütülmesinde görevli personele yönelik değerlendirme toplantıları veya eğitim programlarının hazırlanmasını ve düzenlenmesini sağlar.

İl müdürlüğü

MADDE 6 – (1) İl müdürlüğü;

a) Başvuru sahiplerine, başvuruların hazırlanması konusunda ihtiyaç duyulduğunda gerekli bilgilendirmeyi yapar. Programın tanıtımını ve yatırımcıların bilgilendirilmesini sağlar.

b) Program kapsamındaki çalışmaların Bakanlık adına 44 üncü ve 45 inci maddelerde belirtilen sorumluluklar doğrultusunda idari, mali, hukuki, mühendislik ve çevresel uygulamalarla uyumlu bir şekilde yürütülmesini ve program kapsamında yapılacak tüm çalışmaların il bazında uygulanmasını, izlenmesini, sekretaryasını ve koordinasyonunu sağlar.

c) Veri tabanına girilen her türlü bilgiden sorumludur. Bu Tebliğ kapsamında yapılacak bütün çalışmalara esas teşkil etmek üzere istenilen bilgileri ivedilikle ve zamanında veri tabanına girer.

ç) Projelerin; bu Tebliğ, güncel uygulama rehberi ve hibe sözleşmesinde belirtilen usul ve esaslara göre gerçekleştirilmesinin sağlanmasından, uygulamaya yönelik olarak

düzenlenecek tüm belgelerin onaylanmasından ve birer suretinin muhafazasından sorumludur. Talep edildiğinde, bu belgeleri Genel Müdürlüğe gönderir.

İl proje değerlendirme komisyonu ve il proje yürütme birimi

MADDE 7 – (1) İl proje değerlendirme komisyonu;

a) Program kapsamında alınan hibe başvurularının idari uygunluğu ile başvuru sahiplerinin ve projelerin uygunluğunu kontrol eder, başvuruları değerlendirme kriterleri açısından inceler, tüm proje başvurularının nihai puanlarını tespit eder, değerlendirme raporlarını ve sonuç tablolarını hazırlar, program teklif listelerini belirler.

b) Başvuruların; bu Tebliğe ve güncel uygulama rehberine uygun olarak il düzeyinde değerlendirilmesinden sorumludur.

(2) İl proje yürütme birimi;

a) İl düzeyinde programın tanıtımı, projelerin uygulanması ve tamamlanan projelerin beş yıl süreyle izlenmesi ile ilgili olarak yapılacak iş ve işlemleri il müdürlüğü adına yürütür.

b) İl düzeyinde proje hazırlanması aşamasında potansiyel başvuru sahiplerini program hakkında ve proje başvurularının hazırlanması konusunda bilgilendirir.

c) Hibe sözleşmesi imzalanmadan önce; başvuru aşamasında elektronik ortama girişi yapılan bilgi ve belgelerle sunulan hibe sözleşmesi ve eklerinin uyumu ile bu Tebliğ ve güncel uygulama rehberinde yer alan esaslara göre uygunluğunu inceler. İnceleme sonucunu bir rapora bağlar, hibe sözleşmelerini düzenler ve hibe sözleşmesi imzalamaya yetkili il müdürüne sunar.

ç) Projelerin uygulamasını; bu Tebliğ, yürürlükteki ilgili mevzuat, uygulama rehberi, satın alma rehberi, genelgeler ve uygulama talimatları hükümleri doğrultusunda kontrol eder, izler ve değerlendirir. Ödeme taleplerini inceleyerek uygun olanları il müdürlüğünün onayından sonra Genel Müdürlüğe gönderir.

(3) İl proje yürütme biriminde görevli proje kontrol görevlileri, il proje değerlendirme komisyonunda görevlendirilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yatırım Konuları, Yatırım Yeri ve Yatırım Süresi

Yatırım konuları

MADDE 8 – (1) Kırsal ekonomik altyapı yatırım konularında;

a) Aile işletmeciliği faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik altyapı sistemleri,

b) Arıcılık ve arı ürünlerine yönelik yatırımlar,

c) Bilişim sistemleri ve eğitimi,

ç) El sanatları ve katma değerli ürünler,

d) İpek böceği yetiştiriciliği,

e) Su ürünleri yetiştiriciliği,

f) Tarımsal amaçlı kooperatif ve birlikler için makine parkları,

g) Tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği yatırımları,

hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen yatırım konularının tümü veya bir kısmı illerin sektörel önceliklerine göre Bakanlıkça belirlenerek başvuru öncesinde ilan edilir ve uygulanır.

(3) Kırsal ekonomik altyapı yatırım konuları için yeni yatırım, kısmen yapılmış yatırımların tamamlanmasına yönelik yatırım, kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon konularında başvuru yapılabilir.

(4) Çay ve fındık konusunda kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon için sadece yaş çay ve fındık üretiminin yapıldığı illerdeki başvurular kabul edilir.

(5) Tarımsal ürünlerin depolanmasına yönelik başvurularda sadece çelik silo ve soğuk hava deposu hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

(6) Ek-1'de yer alan el sanatları ve katma değerli ürünlere yönelik yatırımlar için sadece kırsal alanda başvuru yapılabilir.

(7) Yatırımcılar bu Tebliğ kapsamında ülke genelinde sadece bir adet proje başvurusunda bulunabilirler. Tarımsal amaçlı kooperatifler, birlikler ile bunların üst birliklerinin tüzel kişilik olarak proje başvurusunda bulunmaları, üyelerinin ve/veya ortaklarının tüzel kişilik veya bireysel olarak farklı yatırım konularında başvuru yapmalarına engel teşkil etmez.

(8) Kırsal ekonomik altyapı yatırım konularına yönelik başvurularda başvuruya esas yatırım konusunun hibe desteği kapsamında değerlendirilebilmesi ve hibe desteğinden yararlanılabilmesi için alınmış veya alınacak olan yapı ruhsatı ve yapı kullanım izin belgelerinin ve/veya yapı kayıt belgesinin mutlaka başvuru konusu ile uyumlu olması gerekir.

(9) Program çerçevesinde hibe desteğinden yararlanmış tesislerden beş yıllık izleme süresinin üç yılını tamamlamış olanlar proje başvurusunda bulunabilirler.

(10) Yapılan başvurularda yatırım yerinin mülkiyetinin başvuru sahibine ait olması ve/veya belediye, il özel idaresi, ticaret odası, sanayi odası, ziraat odası, ticaret borsası veya Vakıflar Genel Müdürlüğünden başvuru sahibi adına proje başvuru tarihinden itibaren en az yedi yıllığına tahsis/irtifak tesis edilmiş olması ve tahsis/irtifak süresi boyunca tahsis/irtifakın iptal edilmeyeceğine dair taahhütnamenin de başvuru ekinde sunulması gerekir. Hazine, organize sanayi bölgesi, tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesi ve ihtisas küçük sanayi sitesinde yapılacak yatırımlar için ise arsa tahsis/irtifak belgesi bunların bağlı oldukları mevzuata göre alınır.

(11) Yapılan başvuruların inşaat işleri içermesi durumunda yatırım yerinin mülkiyetinin başvuru sahibine ait olması veya belediye, il özel idaresi, ziraat odası, ticaret borsası, Vakıflar Genel Müdürlüğü, ticaret odası veya sanayi odasından kiralanmış yerler için başvuru sahibi adına güncel uygulama rehberinin yayımı tarihinden itibaren en az yedi yıllığına tahsis/irtifak tesis edilmiş olması veya Hazine, organize sanayi bölgesi, tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesi ya da küçük ihtisas sanayi sitesinden bağlı oldukları mevzuata göre alınacak tahsis/irtifak belgesinin başvuru ekinde sunulması gerekmektedir.

(12) Tarımsal amaçlı kooperatiflerce balıkçı barınaklarına yapılacak olan yatırım konularına ait başvurularda mülkiyetin başvuru sahibine ait olması veya yedi yıl kira süresi şartı aranmaz.

(13) Kırsal ekonomik altyapı yatırımlarından aile işletmeciliği faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik altyapı sistemleri konusunda yapılan başvurularda, mevcut kümeslerin 18/3/2010 tarihli ve 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu ile 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu hükümlerine göre zorunlu olan biyogüvenlik tedbirleri hibe kapsamında değerlendirilir.

(14) Kırsal ekonomik altyapı yatırımlarından aile işletmeciliği faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik altyapı sistemleri konusunda yapılan örtü altı tarım/yetiştiricilik başvurularında örtü altı kayıt sistemine kayıtlı olmak şartı aranır.

(15) Aile işletmeciliği faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik altyapı sistemleri konusunda yapılan örtü altı tarım başvurularında proje uygulama alanının en az 0,5 dekar olması şartı aranır.

(16) Aile işletmeciliği faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik altyapı sistemleri konusunda yer alan kapama meyve bahçesi ve sebze yetiştiriciliği alanları ile tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği konularında sulama sistemlerine en fazla 10 dekara kadar destek verilir.

(17) Makine parkları yatırımları için başvuru sahipleri üretici örgütü olmalıdır. Bu konuda, Ülkemizde üretilen elektrikli traktörler haricinde kendinden yürür makineler desteklenmez.

Yatırım yeri

MADDE 9 – (1) Program çerçevesinde 81 ilde; 8 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen yatırım konularından tümü veya bir kısmı, illerin sektörel önceliklerine göre Bakanlıkça belirlenerek her yılın Ekim ayında yayımlanacak başvuru ve güncel uygulama rehberi ile başvuru öncesinde ilan edilir ve hibe desteği kapsamında başvurular kabul edilir.

Yatırım süresi

MADDE 10 – (1) Yatırım projelerinin fiziki olarak son tamamlanma tarihi, hibe sözleşmesinin imzalandığı takvim yılının Kasım ayının son iş günüdür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Başvuru Sahiplerinde Aranacak Özellikler

Kırsal ekonomik altyapı yatırımları için başvuru sahiplerinde aranacak özellikler

MADDE 11 – (1) 8 inci maddede belirtilen yatırım konularını gerçekleştirmek üzere hazırlanacak proje başvuruları çiftçiler, gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılır.

(2) Kırsal ekonomik altyapı konularından el sanatları ve katma değerli ürünler hariç, başvuru sahibi gerçek ve tüzel kişilerin, Bakanlık tarafından oluşturulan çiftçi kayıt sistemine veya Bakanlık tarafından oluşturulmuş diğer kayıt sistemlerine son başvuru tarihinden önce kayıtlı olması gerekir.

(3) Tarım dışı sektörlerde ekonomik faaliyetleri olan ve proje sunan gerçek kişilerin kırsal alanda yaşıyor olmaları ve bu durumu belgelendirmeleri gerekmektedir.

(4) Tüm yatırım konuları için son başvuru tarihinden önce kurulan;

a) 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda yer alan kollektif şirket, limited şirket ve anonim şirketler,

b) 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu, 18/4/1972 tarihli ve 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu, 1/6/2000 tarihli ve 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanuna göre kurulmuş kooperatifler ile Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun ilgili maddelerine göre kurulan ıslah amaçlı yetiştirici birlikleri ile bunların üst birlikleri/iktisadi teşekkülleri, 29/6/2004 tarihli ve 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanununun ilgili maddelerine göre kurulan iktisadi teşekkülleri,

tüzel kişi olarak başvurabilirler.

(5) Dördüncü fıkrada belirtilen kuruluşlar, kuruluş tüzüklerinde/ana sözleşmelerinde belirtilen faaliyet alanları ile ilgili yatırım konularına başvurabilirler.

(6) Dördüncü fıkrada belirtilen kuruluşların, proje başvurusu, hibe sözleşmesi imzalanması ve uygulamaların gerçekleştirilmesi konularında yetkili kurullarından son başvuru tarihinden önce yetki almış ve bu yetki belgesini proje başvurularında ibraz etmiş olmaları gerekir.

(7) Tüm yatırımlara yönelik proje konularında başvuran yatırımcılardan;

a) Çiftçilerin; Tarımsal Üretim Kayıt Sistemi kaydı, Çiftçi Kayıt Sistemi kaydı, Adres Kayıt Sistemi kaydı veya Su Ürünleri Yetiştiriciliği Belgesi ile çiftçi olduklarına, Tarım BAĞ-KUR'u ile de tarımdan başka gelirlerinin olmadığına dair belgeyi,

b) Gerçek kişilerin kamu görevlisi olmadıkları, kamu görevi ifa etmediklerine dair taahhütnameyi,

c) Tüzel kişilerin idari ve mali açıdan kamudan bağımsız olduklarına dair taahhütnameyi,

başvuru ekinde sunmaları gerekir.

Uygun olmayan başvuru sahipleri

MADDE 12 – (1) 11 inci maddede açıklanan çiftçi, gerçek ve tüzel kişi haricindekiler ve kamu görevlileri hibe başvurusunda bulunamazlar.

(2) Kendi isteği ile proje uygulamaktan vazgeçmesi nedeniyle projesi için fesih işlemi uygulanmış yatırımcılar hariç, hibe sözleşmesi imzalayan ancak yatırımını henüz nihai rapora bağlayamayan, önceki tebliğler kapsamında hibe programından yararlanmış ancak fesih sürecinde bulunan ve/veya feshedilmiş proje başvuruları olan yatırımcılar hibe başvurusunda bulunamazlar.

(3) Tarımsal amaçlı kooperatif ve birlikler hariç, tüzel kişi olarak hibe başvurusunda bulunulması halinde ortaklar ayrıca çiftçi ve gerçek kişi olarak başvuru yapamazlar. Tüzel kişi ortaklarının farklı tüzel kişilerle de ortaklıklarının olması halinde tüzel kişiler ayrı ayrı olarak hibe başvurusunda bulunamazlar. Çiftçi, gerçek ve/veya tüzel kişilerin hibe başvurusunda bulunmaları halinde, oluşturdukları ya da oluşturacakları farklı tüzel kişi/ortaklar ayrıca hibe başvurusunda bulunamazlar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Hibeye Esas Proje Toplam Tutarları ve Destekleme Oranı

Kırsal ekonomik altyapı yatırımı konularında yatırım tutarı ve destekleme oranı

MADDE 13 – (1) 8 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen yatırım konularında hibeye esas proje tutarı 500.000 TL üst limitini geçemez.

(2) Hibeye esas proje tutarı alt limiti 20.000 TL’dir. Bu limitin altındaki başvurular kabul edilmez.

(3) Başvuruların kabul edilmesi halinde; hibeye esas proje tutarı üst limitinin %50’sine kadar hibe yoluyla destek verilir. Başvuru sahipleri hibeye esas mal alım tutarının %50’si oranındaki katkı payını, aynı katkıyı ve toplam mal alım tutarına ait Katma Değer Vergisi (KDV)’nin tamamını kendi öz kaynaklarından temin etmekle yükümlüdür.

(4) Hibe sözleşmesinde belirlenen hibeye esas mal alım tutarı üst limit niteliğindedir. Hibenin nihai tutarı fiili gerçekleştirmeler sonucunda ortaya çıkar.

(5) Mal alım tutarının hibe desteği kısmı, kamu kaynakları kullanılarak karşılandığı için yatırımcılar tarafından sağlanması gereken katkı payının finansmanında hiçbir şekilde kamu kaynakları kullanılamaz.

(6) Proje bütçesi KDV hariç hazırlanır.

(7) Proje toplam tutarının bu maddede belirlenen hibeye esas proje tutarını aşması durumunda, artan kısma ait işlerin proje sahiplerince aynı katkı olarak finanse edilmesi ve yatırım süresi içerisinde tamamlanması gerekir. Bu durumun hibe başvurusu ile beraber taahhüt edilmesi şarttır.

(8) Program kapsamında küçük ölçekli ekonomik faaliyetlere yönelik yatırım tesislerinin desteklenmesi amaçlandığından, başvuruda belirtilen proje toplam tutarı ile yatırım konusunun tam olarak gerçekleşmesi sağlanır.

ALTINCI BÖLÜM

Proje Giderleri

Hibe desteği kapsamındaki proje gider esasları

MADDE 14 – (1) Bu Tebliğ kapsamında hibe desteği verilecek proje giderlerinin;

a) Yatırımcı ile imzalanan hibe sözleşmesinden sonra gerçekleştirilmesi,
b) Hibe sözleşmesi ekinde sunulan tatbikat projesinde belirtilmiş olması ve hibe desteği verilecek proje giderleri kapsamında yer alması,

c) Hibe sözleşmesi ekinde sunulan proje bütçesi tablosundaki hibeye esas proje giderlerinin, tüm başvurularda 13 üncü maddede belirtilen limitlerin içerisinde kalması,

ç) Hibe sözleşmesi ekinde sunulan iş planında öngörülen yatırım süresi içerisinde gerçekleşmesi, hibe desteği kapsamındaki giderlerin Bakanlık tarafından yayımlanan satın alma rehberinde belirtilen kurallara uygun olması ve belgelere dayandırılması,

gerekir.

Gider kalemleri

MADDE 15 – (1) Bu Tebliğde belirtilen esaslar çerçevesinde; öngörülen yatırım projesinin ayrılmaz bir parçası ve projenin faaliyete geçmesi için kaçınılmaz olan bu maddede belirtilen giderler, ilgili bölümlerde belirtilen istisnalar geçerli olmak kaydıyla hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

(2) Yatırım uygulamalarına ait;

a) İnşaat işleri alım giderlerine,

b) Makine, ekipman ve malzeme alım giderlerine,
hibe desteği verilir.

(3) Yatırımcılar tarafından, proje kapsamında satın alınacak ve hibe desteği verilecek tüm makine, ekipman, malzeme ve inşaat işleri Bakanlık tarafından yayımlanan satın alma rehberinde belirtilen kurallara uygun olarak yapılmış satın alımlar sonucunda belirlenen yüklenicilerle yapılacak sözleşmeler kapsamında sağlanır.

(4) Yatırımcılar tarafından sürekli çalıştırılan, düzenli, dönüşümlü, yarı zamanlı ve geçici olarak işe alınmış kişiler, kamu çalışanları, kamu kurumları ile kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlar yüklenici olamazlar.

(5) Hibeye esas proje tutarını oluşturan, hibe desteği verilecek proje giderleri mutlaka teknik projeye ve piyasa etütlerine dayandırılır ve proje başvurularında ayrıntılı olarak belirtilir.

(6) Hibe sözleşmesine bağlanan hibeye esas proje tutarı, uygulama sürecinde artırılamaz. Ancak sözleşmeye bağlanan tutarı aşmaması ve başvuruda bütçelendirilen ve iş kalemlerinde gösterilen inşaat/makine-mal alımı ile ilgili kalemlerde kapasite azalışı olmaması kaydıyla, inşaat/makine-mal alımı ile ilgili kalemler arasında ilgili maddelerde belirtilen kısıt ve limitlere aykırı olmamak üzere aktarımlar yapılabilir. İnşaat/makine-mal ile ilgili kalemlerde satın alma rehberine ve/veya teknik şartnamelere uygun olarak alımı yapılmayan/yapılamayan ve uygun harcama kapsamında kabul edilmeyen kalemler ikinci el alımı olmamak şartı ile projelerin amacına uygun olarak aynı katkı ile temin edilebilir. Aynı katkı ile karşılanan kalemler tesisin faaliyete geçmesinde engel oluşturmadığı takdirde Bakanlığın uygun görüşü kapsamında hibe hesaplaması kalemlerinden düşülür ve başlangıçta belirlenen toplam hibe tutarındaki miktardan düşülerek hibe ödemesi yapılır.

(7) Yatırımcı, hibeye esas proje giderlerinden inşaat ve makine ekipman alımlarını ayrı ayrı ihale edebileceği gibi bu alımların tamamını tek bir ihaleyle de yapabilir.

İnşaat işleri alım giderleri

MADDE 16 – (1) Program kapsamında hibe desteği verilecek inşaat işleri alım giderleri, projenin faaliyete geçmesi için kaçınılmaz olan inşaat işlerini kapsar.

(2) Çelik silo, soğuk hava deposu ve sera yatırımları hariç hibeye esas proje gideri sadece inşaat faaliyetinden ibaret olamaz.

(3) İnşaatın yapılma yöntemi ile kullanılacak teknolojiyi açıklayan, inşaat işleriyle doğrudan ilgili malzeme, işçilik, makine, ekipman kullanım veya iş makinesi giderlerini kapsayan ve gider türü, ölçü birimi, miktar, birim fiyat ve tutar ayrıntılarını da içeren taslak yapım şartnameleri ve uygulama aşamalarını süreleriyle birlikte gösteren bir iş programı da proje başvuru ekinde sunulur.

(4) İnşaat işleriyle ilgili hazırlanan tatbikat projesi ve bu projeye ait metraj ile keşif özetlerinin imzalı suretleri incelenmek üzere hibe sözleşmesi ekinde sunulmuş olmalıdır. İnşaat işleriyle ilgili uygulama projelerini hazırlayan kişinin ilgili meslek odasına kayıtlı olması şarttır.

(5) Sunulan projelerde kazı, dolgu ve reglaj işleri, yapının toplam hibeye esas inşaat giderinin %6'sını aşamaz.

(6) Mesken ve benzeri yapıları kapsayan proje başvuruları ve çevre düzenlemesi harcamaları hibe desteği kapsamında değerlendirilmez.

(7) Proje uygulaması ile ilgili mevzuat gereği başvuru sırasında alınması gerekli izin, ruhsat ve denetim işleri ve uygulamalar ile yapılması zorunlu olan tüm işlemlerin yerine getirilmesinden yatırımcılar sorumlu olup ilgili mevzuat gereği alınması gerekli izin ve ruhsatlar, hibe sözleşmesi evrakı ekinde, tesis tamamlandıktan sonra alınması gerekli izin ve ruhsatlar ise en geç nihai rapor ekinde sunulmak zorundadır.

(8) Proje tamamlanma süresi, mücbir sebepler hariç projelerin bu Tebliğde belirtilen son tamamlanma tarihlerini geçemez.

(9) Şebekeden bağımsız (off-grid) sistemler de destek kapsamındadır. Bu faaliyet kapsamındaki yatırımların başvuru sahibinin statüsüne bakılmaksızın kırsal alanda olması gerekmektedir. Üretilen enerjinin ulusal şebekeye bağlanması şart değildir. Bu destek sadece yaylacı ve göçer faaliyetleri kapsamında süt/besi (büyükbaş-küçükbaş) yetiştiriciliği/arıcılık/bal üretimi yapan küçük ölçekli aile işletmelerini kapsamaktadır. Küçük ölçekli yaylacı ve göçer yatırımcılar, makine ve malzeme alımlarına ek olarak işletmelerinin enerji talebini karşılamak amacıyla 3 kW'a kadar şebekeden bağımsız (off-grid) veya Stand-Alone sistem için projelendirme yapabilir. Yapılacak yatırımlarda yatırım uygulama adresi dışında kalan kablolama işlemleri uygun harcama olarak kabul edilmez.

(10) Şebekeden bağımsız (off-grid) sistemlerde bağlantı anlaşması istenmez. İPDK ve İPYB, işletmelerin şebekeden bağımsız (off-grid) olmak amacıyla yaptığı yenilenebilir enerji yatırımları için proje onay yetkisine sahiptir. Gerekli incelemeler sonucunda destek almaya hak kazanan başvuru sahibi, projeyi taahhüt ettiği süre içerisinde tamamladıktan sonra nihai ödeme ekinde, sistemin çalıştığına dair geçici kabul tutanağını il müdürlüğüne sunmak zorundadır.

(11) Yatırım yapılacak yerin ilgili kuruluş tarafından statik onayı verilmiş çatı üstü ya da arazi olmasında bir engel yoktur.

(12) İnşaat gideri; yeni yatırımlarda hibeye esas proje tutarının %80'inden, kapasite artırımına yönelik yatırımlarda %60'ından, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyona yönelik yatırımlarda ise %20'sinden fazla olamaz.

(13) Yatırımcı, inşaat işleri ile ilgili mevzuat gereğince alınması gerekli izin ve ruhsatları, hibe sözleşmesinin imzalandığı tarihten itibaren üç ay içinde il müdürlüğüne sunar.

Makine, ekipman ve malzeme alım giderleri

MADDE 17 – (1) Program çerçevesinde yapılacak yeni makine, ekipman ve malzeme alımları, üretimi de içeren bir proje bütününe parçası olduğu takdirde finanse edilir.

(2) Yeni yatırım ve kapasite artırım başvurularında hibeye esas proje gideri sadece makine ve ekipman alım giderinden ibaret olamaz.

(3) Kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon başvurularında hibeye esas proje tutarının tamamı makine ve ekipman alım giderinden ibaret olabilir.

(4) Yerli malı belgeli makine ve ekipman alımlarında, alım bedeli, proje sahasına teslim giderleri ve montaj giderlerinin tek bir alım faturası şeklinde düzenlenmesi durumunda uygun harcama kapsamında değerlendirilerek hibe desteği verilir. Ayrı faturalandırılmaları durumunda ise sadece mal alım bedeline hibe desteği verilir.

(5) Makine ve ekipmanın projede kullanım amacını ve üretimdeki gerekliliğini belirten taslak teknik şartname proje başvuru ekinde sunulur.

(6) Makine, ekipman ve malzeme alım giderleri kapsamında, demirbaş eşya, mobilya, mefruşat alımı gibi giderler ve tesisin işletilmesine yönelik hammadde veya malzeme gibi işletme giderlerine hibe desteği verilmez.

(7) Trafo ve jeneratör satın alımları hibe desteği kapsamında değildir.

(8) Bilişim sistemleri ve eğitimi ile ilgili satın alımlar; makine, ekipman ve malzeme alım giderleri kapsamında değerlendirilir.

(9) Makine, ekipman ve malzeme alım giderlerine ait teknik şartnameyi, metraj ve keşfi, makine yerleşim planını ve bina büyüklüğü ile alınan makinelerin uyumlu ve üretim aşamalarında gerekli olduğuna dair raporu hazırlayan ve tasdik eden kişilerin ilgili meslek odalarına kayıtlı olmaları şarttır.

(10) Elektrikli traktör, balya ve silaj makinesi alımları hariç, hibeye esas tutar ile aynı katkının beraber bütçelendirildiği bütün/monoblok yapıdaki makine ve ekipmanlar hibeye uygun giderler kapsamında değerlendirilmez ve bu tip projeler kabul edilmez.

(11) Hibe sözleşmesi öncesi, yatırımcının inşaat işleri ve/veya makine, ekipman ve malzeme alım giderleri işleri ile ilgili yüklenicilerden kaynaklanan sorunlar nedeniyle satın alma uygulama sözleşmesi işlemlerinin gerçekleştirilmesi için ek süre talep etmesi halinde, il müdürlüklerince yapılacak inceleme sonucu durumu uygun mütalaa edilenler için yatırım sürelerinin bu Tebliğde belirtilen son tamamlanma tarihlerini geçmemeleri şartı ile hibe sözleşmesi imzalaması süresine ek olarak otuz gün süre verilir. Mücbir sebepler hariç olmak üzere verilen ek otuz günlük süre içinde satın alma rehberine uygun işlem gerçekleştirilemez ise hibe sözleşmesi imzalanmaz. Bu sürenin ihlali halinde hibe sözleşmesi ilgili hükümlerince işlem yapılır.

(12) Makine, ekipman ve malzeme alımlarında; yerli imalat makine, ekipman ve malzemeler için TSE veya TSEK belgesi, ithal makine, ekipman ve malzemeler için CE belgesi ile birlikte menşe belgesi sunulması gereklidir. TSE, TSEK veya CE belgesi sunulamayan özel imalat kapsamında yer alan makineler ve ekipmanlar için deney raporunun sunulması gereklidir.

(13) Sabit süt sağım tesisleri, tam otomatik süt sağım makineleri (sağım robotları) ve sabit güneş enerjisi sistemlerinde işletme bazında düzenlenen deney raporu esas alınır.

Proje kaynaklarından karşılanamayacak giderler

MADDE 18 – (1) 16 ncı ve 17 nci maddelerde açıklanan proje giderlerine uygun olmayan ve hibe desteği kapsamı dışında kalan giderler şunlardır:

- a) Her türlü borçlanma giderleri.
- b) Faizler.
- c) Başka bir kaynaktan finanse edilen harcama ve giderler.
- ç) Kira giderleri.
- d) Kur farkı giderleri.
- e) Arazi, arsa ve bina alım bedelleri.
- f) Binanın yakıt, su, elektrik ve aidat giderleri.
- g) Ayrı faturalandırılmış nakliye ve montaj giderleri.
- ğ) Bankacılık giderleri.
- h) Denetim giderleri.
- ı) KDV ve ÖTV dâhil iade alınan veya alınacak vergiler.
- i) İkinci el/kullanılmış mal alım giderleri.
- j) Proje yönetim ve danışmanlık giderleri.
- k) Makine tamir ve parça alım giderleri.
- l) Laboratuvar sarf malzemeleri.

m) Elektrikli traktör, balya ve silaj makinesi alımları hariç, hibeye esas tutar ile aynı katkının beraber bütçelendirildiği bütün/monoblok yapıdaki makine ve ekipmanlar.

n) Mücbir sebepler hariç bu Tebliğ ile belirlenen yatırım süreleri içinde gerçekleştirilmeyen giderler.

(2) Program kapsamında hibe sözleşmesi onaylanmayan projelerle ilgili yapılan hiçbir harcama karşılanmaz, bu giderlerden dolayı herhangi bir sorumluluk ve yükümlülük üstlenilmez.

(3) Bakanlık tarafından yayımlanan güncel uygulama rehberi ve satın alma rehberinde belirtilen usul ve esaslara uygun olarak gerçekleştirilmeyen, belgelendirilmeyen ve ibraz edilmeyen her türlü satın alma gideri, hibeye esas gider kapsamında olsa dahi hibe desteğinden karşılanmaz.

Ayni katkılar

MADDE 19 – (1) Hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra, yatırımcılar tarafından hibeye esas proje giderleri dışında kendi kaynakları kullanılarak bina, malzeme, makine ve ekipman ile işgücüne yönelik olarak yapılacak herhangi bir katkı, yatırım süresi içerisinde tamamlanması koşulu ile ayni katkı olarak değerlendirilir. Ancak iş takvimleri ve uygulamalar sırasında bu katkıların tamamının, yatırımcı tarafından, hibeye esas proje giderlerine yönelik kullanımlar yapılmadan önce veya eş zamanlı olarak gerçekleştirilmesi zorunludur. Başvuru sahipleri, bu hususları başvuru formlarında taahhüt ederler.

(2) Ayni katkılar, hibeye esas proje giderleri kapsamında öngörülmuş satın alımlardan ayrı bağımsız ihaleler veya gerçekleştirmeler şeklinde yapılır.

(3) Başvuru aşamasında ayni katkı olarak taahhüt edilen işlerin projede öngörülen nitelik, nicelik ve büyüklükte gerçekleştirilmesi şarttır.

(4) Yapılacak ayni katkılar, yatırımcının yapmakla yükümlü olduğu katkı payının yerine ikame edilemez.

(5) Proje sahiplerinden veya iş birliği yapılan kişi ve kuruluşlardan herhangi biri tarafından hibe sözleşmesi öncesi edinilmiş arazi, bina, makine ve ekipman, ayni katkı olarak proje yatırım tutarına dâhil edilmez.

YEDİNCİ BÖLÜM

Proje Başvuruları

Başvuru süresi

MADDE 20 – (1) Başvurular Bakanlıkça hazırlanacak güncel uygulama rehberinin yayımı tarihinden itibaren altmış gün içerisinde yapılır.

(2) Son başvuru tarihi bitiminde elektronik ağ başvurular için veri girişine kapatılır.

(3) Yapılan başvurular son haliyle işleme alınır.

Başvuracılara sağlanacak teknik destek

MADDE 21 – (1) Başvuracak gerçek ve tüzel kişiler, program konusunda il proje yürütme biriminden ihtiyaç duydukları bilgiyi alabilirler.

(2) İl proje yürütme birimlerinde verilecek bilgi, proje hazırlanmasında karşılaşılabilecek sorulara cevap vermekle sınırlı olup projenin kabul edilmesi konusunda bir taahhüt niteliği taşımaz.

(3) İl proje yürütme birimleri, yatırımcılara kesinlikle proje hazırlayamaz.

(4) Başvuru sahipleri, programa ait güncel uygulama rehberi ve içinde yer alan başvuru formları ve bilgilendirici dokümanlar ile satın alma rehberini il müdürlüğü veya “www.tarimorman.gov.tr” internet sayfasından temin edebilirler.

(5) Bakanlık tarafından düzenlenecek eğitim, çalıştay ve bilgilendirme toplantıları “www.tarimorman.gov.tr” internet adresi aracılığıyla duyurulur.

Başvurulacak adres

MADDE 22 – (1) Program ile ilgilenen gerçek ve tüzel kişiler, başvurularını “www.tarimorman.gov.tr” internet adresinden yaparlar.

Başvuru şekli

MADDE 23 – (1) Proje başvurusu;

a) 8 inci maddede belirtilen yatırım konularını gerçekleştirmek amacıyla hazırlanır.
b) 11 inci maddede belirtilen niteliklere sahip çiftçi, gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılır.

c) Bakanlık tarafından yayımlanacak güncel uygulama rehberinde yer alan başvuru formu ve ekleri ile satın alma rehberine uygun olarak hazırlanır.

(2) Bu Tebliğde belirtilen usul ve esaslara göre hazırlanan başvuru dosyasının girişi elektronik ağ üzerinden yapılır. Başvurunun tamamlanması için başvuru tarihi bitiminden sonraki beş iş günü içinde girişi yapılan başvuru dosyasının ekleri ile birlikte ilgili il müdürlüğüne elden teslim edilmesi şarttır.

(3) Başvuru tarihinin bitiminden sonra online olarak girişi yapılan hiçbir belgede ve/veya dokümanda düzeltme veya değişiklik yapılamaz ve eksik belge ve/veya doküman tamamlanamaz.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Proje Başvurularının İl Düzeyinde Değerlendirilmesi

İl proje değerlendirme komisyonu

MADDE 24 – (1) Program kapsamında, başvurusu alınan projelerin incelenmesi ve ilk değerlendirmeleri bu bölümde belirtilen kriterlere göre il proje değerlendirme komisyonu tarafından yapılır. Başvuruların, bu Tebliğe ve güncel uygulama rehberine uygun olarak il düzeyinde değerlendirilmesinden il proje değerlendirme komisyonu sorumludur.

(2) İl proje değerlendirme komisyonunun oluşturulma ve çalışma şekilleri valilik tarafından son başvuru tarihinden önce belirlenir ve taraflara duyurulur.

(3) İl proje değerlendirme komisyonuna, değerlendirme sürecinde gerekli tüm teknik ve lojistik desteğin verilmesi, tabloların düzenlenmesi, proje özetlerinin hazırlanması, verilerin muhafazası gibi konularda çalıştırılması amacı ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarından personel görevlendirilebilir.

(4) Değerlendirmeye; son başvuru tarihini takip eden ilk iş günü içerisinde yapılacak toplantıda belirlenecek kriterlere göre elektronik ağ üzerinden başlanır. Valilik makamının ihtiyaç duyması halinde teknik alt komisyon görevlendirilebilir. Oluşturulan alt komisyon il proje değerlendirme komisyonu ile eş zamanlı olarak projelerin incelemesini tamamlar.

(5) Komisyon, bu değerlendirmeleri son başvuru tarihini takiben en geç otuz gün içerisinde tamamlar ve görevi sona erer.

Yatırım başvurularının idari uygunluk açısından incelenmesi

MADDE 25 – (1) Belge ve dokümanların yüklenmesinin ardından, il proje değerlendirme komisyonu, öncelikli olarak proje başvuru dosyalarında istenen belgeleri Ek-2’de yer alan Başvuruların İdari Uygunluk Kontrol Listesine göre “var/yok/muaf” şeklinde değerlendirir.

(2) Ek-2’de yer alan Başvuruların İdari Uygunluk Kontrol Listesine göre belge ve dokümanlarının tam olduğu tespit edilen başvurular, uygunluk yönünden incelenir.

(3) İdari Uygunluk Kontrol Listesine göre tam ve içeriği uygun olan başvurular ve ekleri, 26 ncı maddede açıklanan, başvuru sahibi ve projenin uygunluğu açısından değerlendirmeye alınır.

(4) İl proje değerlendirme komisyonu gerek duyarsa, teknik alt komisyonlar oluşturarak projelendirilen inşaat ve/veya mal-malzemelerin mevzuat ve maliyetler açısından uygunluğunu inceletir.

Başvuru sahiplerinin ve projelerin uygunluğunun incelenmesi

MADDE 26 – (1) 11 inci maddede belirtilen kriterlere göre başvuru sahiplerinin, eğer varsa ilişkili kurumların ve projenin uygunluğunun incelenmesi, Ek-3’te yer alan Başvuru Sahibi ve Projenin Uygunluk Değerlendirme Tablosu kriterlerine göre yapılır. Ek-3’te yer alan kriterlerin tamamından uygunluk oluru alamayan projelerin başvuruları

değerlendirme dışında tutulur. Başvuru Sahibi ve Projenin Uygunluk Değerlendirme Tablosu kriterlerine göre uygun görülen başvurular değerlendirmeye alınır.

(2) 25 inci madde ile bu madde uyarınca yapılan uygunluk kontrollerinde elektronik ağ üzerinde düzeltme yapılamaz, yaptırılması talep edilemez.

Başvuruların değerlendirme kriterleri açısından değerlendirilmesi

MADDE 27 – (1) Proje başvurularının yapılacak değerlendirmelerinde; başvuru sahibinin niteliği, yatırım yerinin karakteristiği, yatırım konusu, yatırımın sektörel önceliği, başvuru sahibinin daha önce hibeden yararlanma durumu ve Bakanlık kayıt sistemine kayıt tarihi gibi kriterler göz önüne alınır.

(2) Kırsal ekonomik altyapı yatırımlarına ait proje değerlendirme kriterleri Ek-4'te belirtilmiştir. Proje değerlendirme kriterlerinden toplamda elli ve üzerinde puan almış olan proje başvuruları uygun başvurular olarak kabul edilir.

İl proje değerlendirme raporu

MADDE 28 – (1) Proje başvurusunda bulunmuş ve değerlendirme neticesinde değerlendirme kriterlerinden elli ve üzeri puan almış olan başvurular, Ek-5'te yer alan kırsal ekonomik altyapı yatırımları sektörel bazda il öncelik sıralamaları dikkate alınarak aldıkları nihai puana göre en büyükten en küçüğe doğru sıralanır ve teklif listeleri hazırlanır. Genel değerlendirme raporu, değerlendirme sonuç tablosu ve program teklif listelerinin elektronik ağ üzerinden alınan çıktısı, komisyonca imzalanarak Genel Müdürlüğe gönderilir.

(2) Başvuru sahiplerince elektronik ağ üzerinden yapılan başvurular ve dosyalar Bakanlığın uygun gördüğü süre boyunca muhafaza edilir.

Hibe başvurusunun reddedilme nedenleri

MADDE 29 – (1) İl proje değerlendirme komisyonu tarafından değerlendirme kriterlerine göre yapılan inceleme sonucu alınan proje başvurularının reddedilme kararı, tüm projelerle ilgili Genel Müdürlük onayı tamamlandıktan sonra il müdürlüğü tarafından proje sahiplerine bildirilir.

(2) Başvuruyu reddetme kararının aşağıdaki gerekçelere dayanması zorunludur:

- a) Başvurunun müracaat tarihinden sonra alınması.
- b) Başvuru sahibinin bu Tebliğde belirtilen şartlara sahip olmaması.
- c) Başvuruya konu faaliyetin program kapsamında olmaması.
- ç) Başvurunun uygulama için öngörülen azami süreyi aşması.
- d) Hibeye esas proje tutarının ve talep edilen katkının duyurulmuş olan azami miktarı aşması.
- e) Projenin teknik yapılabilirliği ile yatırım faaliyetine uygunluğunun yetersiz olması ve maliyetlerin piyasa fiyatlarına uygun olmaması.
- f) Başvuru formu ve ekleri içindeki bütçe rakamlarının birbirleri ile tutarsız olması.
- g) Başvuruda sunulan bilgi ve belgelerin; birbirleriyle, yatırım konusuyla veya yatırım yeri ile uyumsuz olması.
- ğ) Başvurunun, değerlendirme kriterlerine göre belirlenmiş minimum puanın altında kalması.

h) Bütün yatırım konularında; 22/11/1984 tarihli ve 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu kapsamında konulan şerh için ilgili kurumdan yatırım yapılmasında sakınca olmadığına dair belge alınmış yatırım yerleri ile organize sanayi bölgesi, tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesi ve ihtisas küçük sanayi sitesi tarafından yatırım yerlerine konulan ipotek veya şerhler, organize sanayi bölgelerinin kuruluşunda kullanılan krediler nedeniyle konulan ipotek ve şerhler ile bu Tebliğ kapsamında yapılacak başvurular için yatırım yerinin kiralanmış olması durumunda kira sözleşmeleri nedeniyle yatırım yerlerine konulan şerhler hariç, yatırım

yerinin tapu kaydında ipotek, haciz, ihtiyati tedbir ve yatırımın sürdürülebilirliğini etkileyebilecek şerhler bulunması ve/veya hakkında dava açılmış olması.

1) Bütün yatırım konularında; mevcut tesisin faaliyeti ile ilişkili olarak bankalarca başvuru sahibi adına daha önce kullandırılan kredi nedeniyle konulan ipotek için ilgili bankadan geri ödemelerin düzenli yapıldığına dair belge almış olanlar ile Program kapsamında daha önce hibe desteğinden yararlanmış olan tesisler için sözleşmeleri gereği konulan şerhler hariç, yatırım yerinin ipotekli, şerhli, icraya verilmiş ve/veya hakkında dava açılmış olması.

i) Başvurunun elektronik ağ üzerinden yapılmamış olması.

j) Başvurunun ve yapılan satın alımların bu Tebliğ ve güncel uygulama rehberinde belirtilen usul ve esaslara göre hazırlanmamış veya gerçekleştirilmemiş olması.

k) Başvuruda hibeye esas proje tutarının 20.000 TL'nin altında olması.

l) Başvuru sırasında ve sözleşme yapılmadan önce başvuru sahibinin iflas etmiş veya projenin tasfiye halinde olması, başvuru sahibinin işlerinin mahkemelerce idare ediliyor olması, alacaklılarıyla herhangi bir düzenlemeye girmiş olması, iş veya faaliyetlerini askıya almış olması, bu meselelerle ilgili bir dava veya takip konusu bulunması veya yürürlükteki mevzuat ve düzenlemelerde yeri olan bir prosedür dolayısı ile bunlara benzer bir durumda olması.

m) Yatırımcının, kamu haklarından mahrum olması, ağır hapis veya altı aydan fazla hapis cezasının olması veya affa uğramış olsa bile hırsızlık, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma, görevi kötüye kullanma, rüşvet, irtikâp, nitelikli zimmet, sahtecilik, hileli iflas suçu işlemiş olması, milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen terör örgütlerine aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olması, tutuklu bulunması, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırmaması, Devlet sırlarını açığa vurmaması, Devletin şahsiyetine karşı işlenmiş suçlar ile yatırımcının profesyonel faaliyetini ilgilendiren bir suçtan kesin hüküm ve/veya idari bir karar olması veya ülkenin mali çıkarlarına zarar verici herhangi bir suçtan dolayı kesinleşmiş mahkûmiyeti olması.

n) Program bütçesinin yetersiz olması.

o) Farklı gerçek/tüzel kişilerce hazırlanmış olsa dahi aynı yatırım alanlarında birbirleri ile ortak ekonomik ve/veya çıkar ilişkileri bulunan veya birbirlerini tamamlayan projelerle müracaat edilmesi.

ö) Beş yıllık izleme süresinin ilk üç yılında aynı konuda hibe desteğinden faydalanmış olması.

p) Özgün olmayan ve birbirinden kopyalanarak hazırlanan projeler ile başvuruda bulunulması.

r) İşletmelerin esas faaliyet alanındaki başarısının göstergesi olan son üç yıllık mali bilançolarının tamamında vergi öncesi zarar görünmesi.

s) Başvuru sahiplerinin, başvuru sırasında veya sözleşme yapılmadan önce gerçeğe aykırı beyanda bulduklarının tespit edilmesi.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Nihai Değerlendirme Kararı ve Hibe Sözleşmesi

Nihai değerlendirme kararı

MADDE 30 – (1) Nihai değerlendirme, bu maddede belirtilen hususlar dikkate alınarak merkez proje değerlendirme komisyonunca yapılır.

(2) Bu Tebliğ kapsamındaki uygulamaların bütçesi aşağıdaki hükümler doğrultusunda Bakanlıkça belirlenir:

a) Kırsal ekonomik altyapı bütçeleri, merkez proje değerlendirme komisyonu tarafından, aynı dönemde yayımlanan kırsal kalkınma destekleri tarıma dayalı ekonomik yatırımların desteklenmesi için ayrılan bütçenin %25'inden az olmayacak şekilde, Bakanlığın destekleme politikalarına göre belirlenir. İllerin katsayıları; tarım alanları,

kırsal nüfusları, tarımsal üretim değerleri, işletme sayıları dikkate alınarak Bakanlık tarafından hesaplanır ve illerin yaklaşık bütçesi buna göre belirlenir.

b) Program kapsamında başvuruların yapıldığı her il için Genel Müdürlük tarafından tahsis edilen ödenek miktarı kadar başvuruya hibe desteği sağlanır, değerlendirme nihai kararı söz konusu ödenek esas alınarak verilir. İlin yaklaşık bütçesinin yeterli olması durumunda program teklif listesinde yer alan tüm başvurular yatırım programına alınır.

c) İlin bütçesinin tüm başvurular için yeterli olmaması durumunda; uygun bulunarak kabul edilen kırsal ekonomik altyapı yatırımları konusundaki projeler aldıkları puana göre en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. İlin bütçe imkânları dâhilinde en yüksek puan alan projelerden başlanarak projeler sırayla programa alınır.

ç) İllerin varsa artan bütçeleri toplanır ve bütçesi yetersiz olan illere katsayısı oranında dağıtılır. Bu işleme programa ayrılan bütçe bitinceye kadar devam edilerek illerin yatırım programı oluşturulur ve nihai değerlendirme kararı düzenlenir. Uygun ve kabul edilebilir başvuruların bütçelendirilmesinden sonra artan bütçe kırsal kalkınma destekleri tarıma dayalı ekonomik yatırımlar bütçesine aktarılır.

(3) Nihai değerlendirme kararı Genel Müdürlüğün onayı ile kesinleşir.

(4) Bakanlığın bir başvuruyu reddetme ya da hibe vermeme kararı kesindir.

Değerlendirme sonuçlarının açıklanması

MADDE 31 – (1) Kesinleşen değerlendirme sonuçları Genel Müdürlükçe il müdürlüklerine yazılı olarak bildirilir. Ayrıca hibe desteğine hak kazanan başvuru sahiplerine ait proje numaraları “www.tarimorman.gov.tr” internet sitesinde yayımlanarak ilan edilir.

(2) İl müdürlükleri kendilerine iletilen sonuçları, başvuru sahiplerine on gün içerisinde tebliğ eder.

Hibe sözleşmesi

MADDE 32 – (1) Hibe sözleşmesi, il müdürü ile hibe başvurusu sahibi arasında imzalanır.

(2) Hibe sözleşmesinin içeriği ve formatı Bakanlık tarafından yayımlanan güncel uygulama rehberinde tüm taraflara önceden duyurulur.

(3) Başvuru sahipleri, hibe sözleşmesi aşamasında elektronik ağ üzerinden girişleri yapılan bilgi ve belgeler ile bu madde gereğince yapılan değişiklikler ve hibe sözleşmesi ekinde bulunması gereken diğer belgeleri de kapsayacak dosyayı il müdürlüğüne sunarlar. Sunulan bilgi ve belgelerin imzalı/parafı olması gerekir.

(4) Başvuru sahiplerinin hibe kaynaklarından yararlanabilmeleri için hibe sözleşmesi eki dokümanları tamamlayarak hibe sözleşmesini imzalamaları ön koşuldur.

(5) Başvuru sahipleri, kendilerine yapılan bildirim takip eden otuz gün içerisinde il müdürlüklerine hibe sözleşmesi ve eki dokümanları ile projeye esas evrakı teslim etmek zorundadır. Ancak, son günün tatil gününe denk gelmesi halinde takip eden ilk iş günü mesai bitimine kadar evrak teslim edilebilir. İl proje yürütme birimince proje sahasında, projeye esas dosya ve evrak üzerinde en fazla otuz gün süre içinde yapılacak inceleme sonrasında, bu Tebliğe ve başvuru evrakına göre uygunluğu tespit edilen proje sahipleri ile il müdürlüğü arasında yer tespiti ve teslim tutanağı düzenlenerek yatırımcılar hibe sözleşmesi imzalamaya davet edilir. Kendilerine yapılan bu tebligatı takip eden beş iş günü içerisinde il müdürlüğü ile hibe sözleşmesi imzalamayan başvuru sahiplerinin proje başvuruları ve bunlara ilişkin değerlendirme sonuçları iptal edilir.

(6) Başvuru sahibi tarafından teslim edilen hibe sözleşmesi ekleri il müdürlüklerince uygun bulunursa, inşaat ve mal-makine satın alma uygulama sözleşmesi incelemesinde uygun harcama kapsamında kabul edilmeyen metraj ve alımlar hibeye esas bütçeden çıkarılarak aynı katkı kapsamına alınır, yer tespiti ve teslimi tutanağının düzenlenmesi sonrası il müdürlüğü ve yatırımcı arasında karşılıklı müzakere edilerek proje kabul edilir.

ve hibe sözleşmesi imzalanır. Bakanlıkça belirlenen referans fiyat bulunması halinde mal-makine satın alma uygulama sözleşmesi fiyatlandırılmalarında bu fiyat esastır. Proje bütçesi, hibe sözleşmesi öncesi il proje yürütme biriminin referans fiyat karşılaştırması sonucu uygun bulduğu miktar, metraj ve birim fiyat üzerinden revize edilir.

(7) Programa alınan projelerde 29 uncu maddede yer alan hibe başvurusunun reddedilme nedenlerinden herhangi birinin hibe sözleşmesinin imzalanmasından önce tespit edilmesi halinde söz konusu başvuru sahipleri ile hibe sözleşmesi imzalanmaz.

(8) Hibe sözleşmesi öncesi referans fiyat uygulaması sonucu yapılacak revizyon hariç, başvuruya esas projede makine ekipmanlarda herhangi bir değişiklik yapılması talebinde bulunulamaz. Başvuru ve nihai değerlendirme arasında geçen süre içinde maliyetlerin artması halinde hibeye esas proje tutarının üzerindeki bütçe artırım talepleri ancak başvuru sahibinin bu miktar işi aynı olarak hibe desteği dışında %100 kendisinin gerçekleştirmesi koşuluyla kabul edilebilir. Mücbir sebepler ve Genel Müdürlük uygun görüşü kapsamında yatırım yeri değişikliği de dahil yapılacak değişiklikler projenin konusunda, amacında ve niteliğinde bir değişikliğe neden olamayacağı gibi değerlendirme kriterleri yönünden de herhangi bir puan azalmasına neden olamaz.

Hibe sözleşmelerinde teminat alınması

MADDE 33 – (1) Toplam proje tutarı 100.000 TL'nin altında olan hibe sözleşmesi imzalamaya hak kazanan yatırımcı, hibeye esas proje tutarının %1'i tutarında, toplam proje tutarı 100.000 TL ve üzerinde olan hibe sözleşmesi imzalamaya hak kazanan yatırımcı ise hibeye esas proje tutarının %3'ü tutarında süresiz limit dâhilinde banka teminat mektubunu hibe sözleşmesi ile il müdürlüğüne verir. İl müdürlüğü tarafından teyidi alındıktan sonra, teminat mektubu muhafaza edilmek üzere defterdarlık muhasebe müdürlüğüne teslim edilir. Teminatın nakit olarak verilmek istenmesi halinde nakit teminatın defterdarlık muhasebe müdürlüklerinin tahsilat hesabına yatırılıp, il müdürlüklerinin kurumsal koduyla ilgisine göre 330/430-Alınan Depozito ve Teminatlar hesabına kaydedilerek muhasebe işlem sürecinin yürütülmesi sağlanır.

(2) Nihai raporun onaylanması ve son ödemenin gerçekleşmesini takiben yatırımcının, SGK prim borcu ile vadesi geçmiş vergi borcu olmadığına dair ilgili kurumlardan aldığı belgeler ile birlikte il müdürlüğüne müracaat etmesi halinde teminat mektubu veya hesaba yatırılan tutar kendisine iade edilir.

(3) Hibe sözleşmesinin yatırımcıya yüklenemeyecek sebeplerle feshedilmesi halinde teminat mektubu veya hesapta bulunan miktar yatırımcıya iade edilir; hibe sözleşmesindeki taahhütlerin yatırımcının kusuru üzerine yerine getirilmediği fesih hallerinde teminat mektubu veya hesapta bulunan miktar Hazineye irat kaydedilir.

Hibe sözleşmesi akdi

MADDE 34 – (1) Hibe sözleşmesi, il müdürlüğü ve başvuru sahibi arasında iki adet olacak şekilde imzalanır. Hibe sözleşmesinin taraflarca imzalanmış metninin bir adedi ve ekleri il müdürlüğü, bir adedi de proje sahibi tarafından muhafaza edilir.

Hibenin nihai tutarı

MADDE 35 – (1) Hibenin azami miktarı hibe sözleşmesinde gösterilir ve önerilen bütçeye dayanır. Hibe sözleşmesinde yer alan azami tutar üst limit niteliğindedir. Hibenin nihai tutarı, fiili gerçekleştirmeler ve tahakkuklar sonrasında ortaya çıkar.

(2) Hibe miktarı, 13 üncü maddede belirtilen tutar ve oranı kesinlikle aşamaz.

Yükümlülüklerin yerine getirilmemesi

MADDE 36 – (1) Yatırımcı, projeyi bu Tebliğ, güncel uygulama rehberi ve hibe sözleşmesi koşullarına uygun olarak icra etmediği takdirde Bakanlığın ödemeleri yapmama ve/veya hibe sözleşmesini feshetme hakkı saklıdır. Bu durumda Bakanlık, ayrıca hibe miktarını azaltabilir ve/veya hibe kaynaklarından ödenmiş olan meblağların tamamen veya kısmen geri ödenmesini talep edebilir.

(2) Hibe sözleşmeleri devredilemez. Ancak gerçek kişi başvurularında başvuru sahibinin, hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra vefat etmesi halinde, yasal mirasçıları talep ederlerse, başvuruda aranan koşulları sağlamaları şartıyla hibe başvurusu veya hibe sözleşmesi tadil edilerek uygulamalara devam edilir.

ONUNCU BÖLÜM

Uygulamalar, Satın Almalar ve Ödemeler

Proje uygulamalarının izlenmesi

MADDE 37 – (1) Proje sahipleri, hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra, teklif ve kabul edilen projeyi hibe sözleşmesi hükümlerine göre il müdürlüğünün bilgisi dâhilinde süresi içerisinde uygulamaya başlarlar.

(2) Projelerin uygulamalarının kontrolü ve izlenmesi, il proje yürütme birimlerince yapılır. Gerek duyulması halinde il proje yürütme birimlerinde ilgili kamu kurumu personeli de görev alabilir.

(3) Proje uygulamalarının kontrolü ve izlenmesi, ihtiyaç duyulduğunda Genel Müdürlükçe de yapılır.

(4) Yatırımcılar, proje ile ilgili gelişmeleri içeren ilerleme raporlarını dört ayda bir il müdürlüğüne vermekle yükümlüdürler.

(5) Yapım işleri gerektiren konuda proje sunanlar, nihai rapor ile birlikte ilgili mevzuat gereği alınması gereken izinleri, işyeri açma ve çalışma ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve/veya yapı kayıt belgesi, demirbaş kayıt listesi, yatırıma ait fotoğraflar ile güncel uygulama rehberinde belirtilen belgeleri il müdürlüğüne ibraz etmekle yükümlüdür.

(6) Proje sahipleri, tesisin inşaat ve mal-makine montajının tamamlanmasından ve deneme üretimine geçilmesinden sonra nihai raporunu sunar. Yatırımcılar, mal alımlarına ait fiili gerçekleştirmelerden sonra ödeme taleplerini, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak düzenlenmiş fatura ve güncel uygulama rehberinde yer alan Ödeme Talep Formu ekinde istenen belgeler ile birlikte mal alım süresini takiben on gün içerisinde, son gününün tatil gününe denk gelmesi halinde takip eden ilk iş günü mesai bitimine kadar, il müdürlüğüne teslim ederler. Satın almalara ait ödeme ayrıntıları güncel uygulama rehberi ve satın alma rehberinde belirlenir.

(7) Satın almalarla ilgili faturanın tarihi, hibe sözleşmesinin taraflarca imzalanmasını takiben, 10 uncu maddenin birinci fıkrasında belirtilen süreler içerisinde olmak zorundadır. Fatura tarihinin bu süreyi aşması ve/veya ödeme talebinin süresi içinde yapılmaması durumunda il müdürlüğüne hibe sözleşmesi feshedilir. Hibe sözleşmesinde belirtilen durum ve mücbir sebepler haricinde, hibe sözleşmesine ilişkin süre uzatımı ve/veya sözleşmenin askıya alınması söz konusu değildir.

(8) Proje uygulamalarının bu Tebliğ ve hibe sözleşmesi hükümlerine uygun olarak yürütülmediğinin tespiti halinde, bu durum tutanağa bağlanarak, il müdürlüğü tarafından tutanak tarihinden itibaren yedi iş günü içerisinde proje sahiplerine uygulamaların hibe sözleşmesi hükümlerine uygun olarak yürütülmesi konusunda bir ihtar yazısı yazılır ve konu hakkında Genel Müdürlük en geç beş iş günü içerisinde bilgilendirilir.

(9) İhtar yazısının karşı tarafa tebliğ tarihini izleyen yirmi iş günü içerisinde projenin bu Tebliğ ve hibe sözleşmesi hükümlerine uygun olarak yürütülmediğinin tespit edilmesi halinde il müdürlüğü fesih için Genel Müdürlüğün uygun görüşü doğrultusunda hibe sözleşmesinin fesih işlemini başlatır.

(10) Proje uygulamaları ve takibi süresindeki iş ve işlemler, Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımlar ve Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar, bu Tebliğ ve Bakanlık ile yatırımcı arasında imzalanmış olan hibe sözleşmesi hükümleri çerçevesinde yürütülür.

Satın alma ve uygulama sözleşmelerinin takibi ve uygulanması

MADDE 38 – (1) Yatırımcılar, proje uygulamasında hibe kapsamında yapacakları inşaat, makine, ekipman ve malzeme satın alma işlemlerinde Bakanlık tarafından yayımlanan satın alma rehberinde belirtilen kurallara uygun hareket ederler.

(2) Yatırımcılar tarafından hazırlanacak ihale dokümanları keşif bedelleri, ihale sonucunda imzalanacak uygulama sözleşmeleri tutarları ve uygulamalara ilişkin hakediş tutarları, kesinlikle hibe sözleşmesinde o gider için belirtilmiş tutarın üstünde olamaz.

(3) Yatırımcılar, online olarak sisteme girdikleri ve ekledikleri tüm belgeleri kapsayan başvuru dosyalarını ve yayımlanan mevzuata uygun olarak yaptıkları inşaat, makine, ekipman ve malzeme alımlarına ilişkin ihaleye esas satın alma belgelerinin aslı ve bir sureti ile sipariş mektuplarının aslı ve bir suretini son başvuru tarihinden sonraki beş iş günü içinde ilgili il müdürlüğüne elden teslim ederler. Yatırımcılar, ihaleyi kazanan yüklenicilere ait vadesi geçmiş vergi borcu ve Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim borcu olmadığına dair belge ile yetkili mercilerden alınacak ihaleden yasaklı olmadıklarına dair belgeyi de ihale dosyasında ibraz etmek zorundadır.

(4) Bakanlık, yatırımcı ve yüklenici arasında taraf değildir. Yatırımcılar, hibe sözleşmesi hükümleri ve proje tekliflerine uygun olarak yaptıkları satın almalarla ilgili olarak uygulama sözleşmesi kapsamındaki işlerinin ifasındaki kusurları nedeniyle yüklenicilerle yaptıkları sözleşmelerin noter kanalı ile iptal edilmesi halinde kalan işlerin ifası için il müdürlüğünün onayını almak suretiyle yeniden ihaleye çıkabilirler. Bu madde kapsamında uygulanacak iş ve işlemlerden dolayı, Bakanlığın yatırımcı ve yüklenici arasında taraf olmama hükmüne istinaden yatırımcı, projenin yürütülmesi esnasında sebep olabileceği her türlü zarar konusunda, üçüncü taraflara karşı tek başına sorumlu olmayı kabul eder.

(5) Genel Müdürlük gerekli görmesi halinde ihale ile ilgili satın alma belgelerini kabul ve/veya reddi yönünden inceler.

Proje harcamalarının kontrolü

MADDE 39 – (1) Yatırımcılar, projelerindeki bütçe ve iş planı çerçevesinde gerçekleştirdikleri inşaat, makine ve ekipman alım işlerine ait ödeme taleplerini ve belgelerini il müdürlüğüne teslim ederler.

(2) İl müdürlüğüne teslim edilen ödeme belgeleri; on beş gün içerisinde ilgili mevzuat, hibe sözleşmesi ve proje amaçlarına uygunluğu açısından kontrol edilip onaylandıktan sonra bu belgelere ait bilgilerin veri tabanına girişi yapılır. Her ayın on beşine kadar o aya ait hakediş bilgilerini içeren veri tabanı çıktısı onaylanarak üst yazı ekinde Genel Müdürlüğe gönderilir.

(3) Nihai rapor ve ekleri tamamlanmayan projenin son ödemesi yapılmaz. Son ödeme tutarı da hibeye esas proje tutarının %20'sinden az olamaz.

Ödemeler

MADDE 40 – (1) İl proje yürütme birimi; yatırımcının ödeme talebi tarihinden itibaren on beş gün içerisinde başvuruya ait gerçekleştirmelerin kontrollerini yaparak tespit tutanaklarını düzenler. Genel Müdürlük tarafından internet ortamında oluşturulmuş veri tabanına il müdürlüklerince uygun görülerek girişleri yapılan hakedişler Genel Müdürlükçe yatırımcının hesabına aktarılır.

(2) Aynı katkıların son ödeme talebinden önce yatırımcı tarafından gerçekleştirilmiş olması gerekir.

(3) Asıllarına uygunluğu onaylanmış ödeme ile ilgili eklerin bir sureti il müdürlüğü tarafından muhafaza edilir. Genel Müdürlük gerekli görmesi halinde ödeme ile ilgili belgeleri incelemek üzere ister.

(4) Program kapsamında, Bakanlıkça ve yatırımcılarca yapılacak her türlü ödeme ve teminat ödemeleri Türk Lirası olarak yapılır.

(5) 30/6/2007 tarihli ve 26568 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tahsilat Genel Tebliği (Seri: A Sıra No:1) gereğince, yatırımcı tarafından, her ödemede ve teminatın iadesi aşamasında, vergi dairelerince verilecek vergi borcu olmadığına dair belge ile Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim borcu olmadığına dair belgenin ibraz edilmesi gerekir.

Proje hesapları

MADDE 41 – (1) Yatırımcı, projenin uygulanmasına ilişkin hesaplara ait kayıtları düzenli olarak tutmak ve saklamakla yükümlüdür.

Hibe sözleşmesinde yapılacak değişiklikler

MADDE 42 – (1) Hibe sözleşmesinin imzalanmasından sonra, projenin uygulanmasını zorlaştıracak veya geciktirecek herhangi bir durum veya bir mücbir sebep söz konusu olur ise Bakanlığın uygun görüşü doğrultusunda hibe sözleşmesi uygulamanın herhangi bir safhasında değişikliğe uğrayabilir ve/veya proje uygulamasının tamamı veya bir kısmı askıya alınabilir.

(2) Proje uygulamasına ilişkin değişiklikler, hibe sözleşmesine yapılacak yazılı bir ekle belirtilir. Hibe sözleşmesi değişim isteğinin kabul edilebilmesi için gerekçelerin detaylı olarak açıklanması ve belgelerle desteklenmesi gerekir.

(3) Mücbir sebepler kapsamında yatırım yeri değişikliği söz konusu olması halinde; yatırımcı bu talebini gerekçeleriyle birlikte il müdürlüğüne iletir. İl proje yürütme biriminin yatırımcının değişiklik talebini uygun görmesi halinde uygunluk, görüş raporu ekinde il müdürlüğü tarafından Bakanlığa iletilir. Bakanlık, değerlendirme sonrası kesin kararını il müdürlüğüne bildirir.

(4) Mücbir sebepler hariç, proje uygulamasına ilişkin olarak projede ve/veya bütçede yapılacak revizyonlar; inşaat alanında küçülmeye ve projede kapasite azalışına, alınması planlanan ve başvuruda sunulan makine yerleşim planında gösterilen makine ve/veya malzemelerin miktarında ve/veya kapasitesinde azalmaya neden olamayacağı gibi, projenin amacında, niteliğinde ve niceliğinde de bir değişikliğe neden olamaz.

Projede bütçe içi değişiklikler

MADDE 43 – (1) Bütçe içi değişiklikler, hibeye esas proje tutarında bir artışa yol açmamak ve projenin temel amacını etkilememek şartıyla Bakanlığın uygun görüşü doğrultusunda yapılabilir.

(2) Bütçe içi değişiklikler, makine, ekipman, malzeme ve inşaat işleri bütçe kısıtlarına aykırı olamaz.

(3) Bu maddede belirtilen bütçe revizyonlarında, yatırımcı bütçe değişikliği talebini gerekçeleri ile birlikte il müdürlüğüne hibe sözleşmesi ekinde sunar. İl müdürlüğü tarafından uygun görülen bütçe revizyonları hibe sözleşmesi öncesi proje toplam bütçesi tablosuna işlenir.

(4) Bütçe içi değişiklikler aynı katkı ile yapılması planlanmış işlemleri kapsamaz.

Uygulama sorumluluğu

MADDE 44 – (1) Yatırımcılar, yatırımların proje amaçlarına uygun olarak yapılmasından, uygulamaların hibe sözleşmesinde belirtilen usul ve esaslara göre gerçekleştirilmesinden, doğru olarak belgelendirilmesinden, belgelerin muhafazasından ve izleme sürecinde il müdürlüğüne istenecek bilgi ve belgelerin süreleri içinde temininden sorumludur.

(2) İl müdürlükleri, yatırımcılarca gerçekleştirilecek projelerin amaçlarına uygun olarak yapılmasından, uygulamaların hibe sözleşmesinde belirtilen usul ve esaslara göre gerçekleştirilmesinin izlenmesinden, uygulamaya yönelik olarak düzenlenecek tüm belgelerin kontrolünden, onaylanmasından ve birer suretinin muhafazasından sorumludur.

(3) Yatırımcılarca gerçekleştirilecek projelerin faaliyetlerini amaçlarına uygun olarak sürdürmeleri şarttır. Hibe sözleşmesinde belirtilen mücbir sebepler dışında izleme

süresi içerisinde işletmelerin faaliyetlerini sürdürmediklerinin tespit edilmesi halinde ödenen hibe, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesi hükümlerine göre hesaplanarak gecikme zammı ile birlikte yatırımcıdan tahsil edilir.

Proje ile sağlanan tesisin mülkiyeti

MADDE 45 – (1) Proje sahibi, hibe sözleşmesi kapsamında sağlanmış tesis, mülkiyetini, yerini ve amacını proje yatırımının bitiminden itibaren beş yıl boyunca değiştiremez. Bu amaçla, il müdürlüğü yılda en az iki kere yatırımları yerinde kontrol eder ve tutanağa bağlar.

(2) Bu Tebliğ kapsamında küçük ölçekli aile işletmelerinin desteklenmesi amaçlandığından, çelik silo konusunda proje uygulayan yatırımcıların, izleme süreci içinde lisanslı depoculuk konusunda faaliyet göstermeleri halinde hibe sözleşmesi hükümleri uygulanır.

(3) 8 inci madde kapsamındaki konularda gerçekleştirilen yatırımların, mücbir sebepler dışında, projelerin amaçlarına uygun olarak beş yıllık izleme süresince faaliyetlerini sürdürmeleri şarttır. Tesisin mülkiyetinin, yerinin ve/veya amacının projenin tamamlanmasından sonraki beş yıl içerisinde değiştirildiğinin il müdürlüğü tarafından tespiti halinde, ödenen hibe tutarı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesi hükümlerine göre hesaplanarak gecikme zammı ile birlikte yatırımcıdan tahsil edilir.

(4) Farklı gerçek/tüzel kişiler tarafından aynı veya farklı yatırım alanlarında kurulan işletmelerin başvuru aşamasında birbirleriyle ortak ekonomik ilişkileri tespit edilmemiş olsa dahi, projelerin uygulama sırası veya uygulama sonrası dönemde fiziki olarak birleştirilmesi, yatırım alanlarında ortak kullanımlar ya da muhasebe kayıtlarında görülen birleşme veya ortaklıklar tespit edilmesi durumunda ilgili tüm sözleşmeler feshedilerek hibenin geri alım süreci başlatılır.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Denetim ve Yaptırmalar

Denetim

MADDE 46 – (1) Program kapsamında yapılan tüm işlemler Bakanlık tarafından denetlenir. Bu denetimler sırasında yapılan işlemlere ait talep edilen tüm bilgi ve belgeler il müdürlüğüne Bakanlığa sunulur.

Yaptırmalar

MADDE 47 – (1) Haksız yere yapılan destekleme ödemeleri, ödeme tarihinden itibaren Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesi hükümlerine göre belirtilen gecikme zammı oranları dikkate alınarak hesaplanan kanuni faizi ile birlikte, anılan Kanun hükümlerine göre geri alınır. Haksız ödemenin yapılmasında ödemeyi sağlayan, belge veya belgeleri düzenleyen gerçek ve tüzel kişiler, geri alınacak tutarların tahsilinde müştereken sorumlu tutulurlar.

(2) Bu Tebliğle belirlenen destekleme ödemelerinden, idari hata sonucu düzenlenen belgelerle yapılan ödemeler hariç, haksız yere yararlandığı tespit edilen yatırımcılar, il müdürlükleri ve Bakanlık internet sitelerinde ilan edilerek, Tarım Kanununun 23 üncü maddesi gereğince beş yıl süreyle Bakanlığın hiçbir destekleme programından yararlandırılmazlar.

(3) Yatırımcı, yatırımcının birinci derecede yakınları ve yatırımcıya ait şirketlerde çalışanlar, hibe desteğinden yararlanılacak kendi yatırımlarına ait makine, ekipman ve malzeme ile inşaat işleri için yüklenici olamazlar. Aynı zamanda satın almaya davet edilen yüklenici firmaların ortağı ya da hissedarı da olamazlar. Benzer şekilde yüklenici firmaların hissedarları, birinci derece yakınları ve yükleniciye ait şirketlerde çalışanlar da

yatırımcı firmaların ortağı ya da hissedarı olamazlar. Aksi halde hibe ödemesi yapılırsa dahi bu Tebliğde belirtilen usul ve esaslara göre yapılan hibe ödemesi geri alınır.

(4) İl müdürlüğü ile hibe sözleşmesi imzalayıp yatırımını tamamlayan yatırımcılardan izleme süresi içerisinde mülkiyetini değiştiren, faaliyetine son veren, hibe sözleşmesi hükümlerine aykırı hareket eden gerçek ve tüzel kişiler beş yıl süresince hibe desteklerinden faydalanamazlar.

ON İKİNCİ BÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

Diğer desteklerden yararlanma

MADDE 48 – (1) Başvuruya esas proje için bu Tebliğ kapsamında verilecek destek dışında, faiz niteliğindeki destekler hariç, hiçbir kamu kurum ve kuruluşunun desteklerinden yararlanılamaz.

Programın uygulanmasına ilişkin yayınlar

MADDE 49 – (1) Bu Tebliğ gereği, Programın genel uygulama usul ve esaslarına açıklık getirmek, destek sağlamak amacıyla Genel Müdürlük tarafından çıkarılan uygulama rehberi, satın alma rehberi ve genelgeler “www.tarimorman.gov.tr” internet adresinde, bilgilendirme ve açıklamalar ise başvuru sayfasında yayımlanır. Bu yayınlar, bu Tebliğde belirtilen genel uygulama usul ve esaslarını belirler ve uygulamada dikkate alınır.

(2) Uygulama rehberi yıl içinde oluşan ihtiyaçlar çerçevesinde güncellenebilir. Bu yayınlar, bu Tebliğde belirtilen genel uygulama usul ve esaslarını belirler ve uygulamada dikkate alınır. Bu Tebliğ ve yayınlarda yer almayan hususlarda; ilgili mevzuat hükümleri ile Genel Müdürlüğün görüş ve talimatları geçerlidir.

Yürürlük

MADDE 50 – (1) Bu Tebliğin;

- a) 1 inci, 2 nci, 3 üncü, 4 üncü, 20 nci, 50 nci ve 51 inci maddeleri yayımı tarihinde,
 - b) Diğer maddeleri 1/1/2021 tarihinde,
- yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 51 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

[Ekleri için tıklayınız](#)

EL SANATLARI (ZANAATKÂRLIK) VE KATMA DEĞERLİ ÜRÜNLERE YÖNELİK YATIRIMLAR İÇİN BAŞVURU KONULARI

1- Başlıca El Sanatları (Zanaatkârlık) Ürünleri

Metal işi, ahşap işi, cam eşya üretimi, seramik üretimi, çinicilik, çanak çömlek yapımı, dokumacılık, hasır işleri, sepet dokuma, müzik aletleri yapımı, keçe yapımı, halıcılık, kilimcilik, semer yapımı, taş işleme, sedef döşeme, kâğıt sanatları, hattatlık (kaligrafi), ebru sanatı, saraçlık, yorgancılık, tarak yapımı, süpürge yapımı, folklorik bebek ve giysi yapımı, alçı işleri, tandır yapımı, giysi dekorasyonu, nakış işlemleridir.

2- Katma Değerli Ürünler

- Sabun
- Gülsuyu

BAŞVURULARIN İDARİ UYGUNLUK KONTROL LİSTESİ

BAŞVURUDA YÜKLENECEK BELGELER		Belge Tipi	Var / Yok	Uygun / Değil
1	Gerçek kişiler için nüfus cüzdanı kopyası/nüfus kayıt örneği	A		
2	Başvuru sahibi kuruluşun tüzük veya ana sözleşmesinin yer aldığı ticaret sicil gazetesi veya noter onaylı şirket ana sözleşmesi	A		
3	Başvuru sahibinin Bakanlık kayıt sistemine kayıtlı olduğuna dair belge	A		
4	Tüzel kişiler için Ticaret ve Sanayi Odasından güncel uygulama tebliğinin yayımlandığı tarihten sonra alınmış faaliyet belgesi	A		
5	Yatırım için yetkili kurul kararı ile yetkilendirme kararı	A		
6	Yetkilendirilen kişiye ait imza sirküleri	A		
7	Projesinde varsa aynı katkının karşılanacağına dair taahhütname	B		
8	İnşaat varsa, inşaat metraji, keşif özeti ve teknik şartnamesi ve satın alma evrakı	A		
9	Makine ekipman varsa, makine ekipman teknik şartnamesi ve satın alma evrakı	A		
10	Başvuru sahibinin kâr-zarar hesabı ve son üç yılın bilanço hesapları (Başvuru yılında faaliyete geçenler hariç)	A		
11	Proje bütçesi, hibe başvuru formu Ek-1/ Ek-1.1/ Ek-1.2/ Ek-1.3'e göre hazırlanmıştır	A		
12	Gider gerekçeleri hibe başvuru formu Ek-2'ye göre hazırlanmıştır	A		
13	Finansman kaynakları hibe başvuru formu Ek-3'e göre hazırlanmıştır	A		
14	Tahmini iş takvimi hibe başvuru formu Ek-4'e göre hazırlanmıştır	A		
15	Yatırım işletme planı dosyası hibe başvuru formu Ek-5 formatına göre hazırlanmıştır	A		
16	Proje başvuruları için tatbikat projesi yüklenmiştir	A		
17	Proje başvuruları için alınması planlanan makine ve ekipmana ait öleklki yerleşim planı	A		
18	Bütün başvurularda, yatırım yeri başvuru sahibine ait ise yatırım yeri mülkiyet (tapu) belgesi, yatırım yeri başvuru sahibine ait değilse kamu kurum ve kuruluşları ile yapılan kira kontratı veya tahsis/irtifak belgesi, yatırım yeri kamu kurum ve kuruluşları dışında gerçek ya da tüzel kişilerden kiralanmış ise noter tasdikli kira sözleşmesi ile yatırım yerinde 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu kapsamında konulan şerh varsa, yatırım yapılmasında sakınca olmadığına dair ilgili kurumdan alınan belge	A		
19	Bütün başvurularda, yatırım yerinin ipotekli veya şerhli olup olmadığına ilişkin tapu müdürlüğünden alınan belge	A		
20	Üretim izin belgesi (İşletme kayıt belgesi/İşletme onay belgesi/İşletme tescil belgesi/gübre üretim izni/tohum üretim izni)	A		
21	Kapasite raporu veya ekspertiz raporu	A		
22	Yapı kullanma/yapı kayıt izin belgesi	A		
23	Kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyona yönelik yatırım konularında, mevcut tesisin faaliyeti ile ilişkili olarak başvuru sahibi tarafından bankalardan alınan kredi nedeniyle yatırım yerinin ipotekli olması halinde, geri ödemelerinin düzenli yapıldığına dair ilgili bankadan alınan belge	A		
24	Yatırım yerinin icralı veya davalı olmadığına ilişkin yatırımcı beyanı	B		
25	Damızlık büyükbaş/koyun ve/veya keçi için yapılan sabit yatırım proje başvurularında, proje sahibinin, nihai rapordan önce tesiste bulunması zorunlu hayvan varlığını karşılayacağına dair taahhütname	B		
26	Başvuruya esas proje için, bu Tebliğ kapsamında verilecek destek dışında diğer kurumlara hibe başvurusunda bulunmadığı ve hiçbir kamu kurum ve kuruluşun desteklerinden, fazı niteliğindeki destekler hariç, yararlanmayacağına dair taahhütname	B		
27	Damızlık büyükbaş/koyun ve/veya keçi için yapılan sabit yatırım proje başvurularında, proje sahibinin, nihai rapordan önce tesiste bulunması zorunlu hayvan varlığını karşılayacağına dair taahhütname	B		
28	Başvuran tüzel kişiler için idari ve mali açıdan kamudan bağımsız olduklarına dair taahhütname	B		
29	Başvuran gerçek kişiler için kamu görevinde bulunmadıkları ve kamu personeli olmadıklarına dair taahhütname	B		

30	Organik ürünün işlenmesi, kurutulması, dondurulması, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik yatırım başvuruları için organik tarım mütasebbis sertifikası	A		
31	Organik ürünün işlenmesi, kurutulması, dondurulması, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik yatırım başvuruları için organik ürün sertifikası	A		
32	Adli sicil kaydı veya adli sicil arşiv kaydı belgesi (Tüzel kişilerde ortaklar ve yetkili müdürler için)	A		
33	Başvuru sahibinin yüklemek istediği diğer belge ve dokümanlar	A		

Belge	A: Asıl belgeden taranmış olmalıdır
Tipi	B: Başvuru sahibi tarafından imzalanmış belgeden taranmış olmalıdır.

Not-1: Belgelerin tam olması bu belgelerin içeriklerinin uygun olduğu anlamına gelmez.

Not-2: 19 uncu sırada yer alan belgede ipotek veya şerh var ise bu Tebliğin 29 uncu maddesinin ikinci fıkrasının (h) ve (ı) bentlerine göre değerlendirilmelidir

Not-3: 20 nci, 21 inci ve 22 nci sırada yer alan belgelerin; kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyona yönelik yatırım başvurularında başvuru sırasında, yeni yatırım ve tamamlamaya yönelik yatırım başvurularında ise yatırım tamamlandıktan sonra nihai rapor ekinde sunulması gerekmektedir.

Not-4: 23 üncü sırada yer alan ipotek; hibe başvurusuna esas yatırımın faaliyeti gereği bankalarca başvuru sahibine kullanılmış kredi karşılığı konmuş ipotegi ifade eder.

Not-5: 30 uncu sırada yer alan belge; organik ürünün işlenmesi, kurutulması, dondurulması, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik yatırım başvuruları için başvuru sahibinin organik ürün işleme, kurutma, dondurma, paketlenme ve depolama faaliyetini yaptığını gösteren organik tarım mütasebbis sertifikasını ifade eder. Bu belgenin; kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyona yönelik yatırım başvurularında başvuru sırasında, yeni yatırım ve tamamlamaya yönelik yatırım başvurularında ise yatırım tamamlandıktan sonra nihai rapor ekinde sunulması gerekmektedir.

Not-6: 31 inci sırada yer alan belge; organik ürünün işlenmesi, kurutulması, dondurulması, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik yatırım başvuruları için başvuru sahibinin organik ürün işleme, kurutma, dondurma, paketlenme ve depolama faaliyetini yaptığını gösteren organik ürün sertifikasını ifade eder. Bu belgenin; kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve/veya modernizasyona yönelik yatırım başvurularında başvuru sırasında, yeni yatırım ve tamamlamaya yönelik yatırım başvurularında ise yatırım tamamlandıktan sonra nihai rapor ekinde sunulması gerekmektedir.

BAŞVURU SAHİBİ VE PROJENİN UYGUNLUK DEĞERLENDİRME TABLOSU

	KONTROL EDİLECEK KRİTERLER	EVET	HAYIR
1	Başvuru sahibi bu Tebliğin ilgili maddelerindeki şartları haizdir.		
2	Başvuru konusu hibe desteği verilecek yatırım konularına uygundur.		
3	Başvuru formu ve ekleri yatırım projesi, iş planı, proje bütçesi, ayrıntılı bütçe tabloları birbiri ile uyumlu ve ilişkilidir.		
4	Hibeye esas proje tutarı bu Tebliğin 13 üncü maddesinde belirtilen hibeye esas proje tutarını aşmamaktadır.		
5	Hibe desteği tutarı hibeye esas projenin tutarının %50'sini aşmamaktadır.		
6	Hibeye esas proje giderleri kapsamında sunulan harcamalar, hibe desteği verilecek uygun giderler kapsamındadır.		
7	Her yapı için "kazı, dolgu ve reglaj işleri", yapının toplam hibeye esas inşaat giderinin %6'sını, idari kısımlarla ilgili harcamalar, hibeye esas inşaat giderinin %15'ini aşmamaktadır.		
8	Başvuru küçük ölçekli aile işletmesi yatırımı için yapılmıştır.		
9	Başvurular aynı yatırım alanlarında birbirleri ile ortak ekonomik ilişkileri bulunan veya birbirlerini tamamlayan yeni projeler olarak yapılmamıştır.		
10	Başvuru özgün olmayan, daha önce sunulan projelerden kopyalanmak suretiyle yapılan aynı tip projeler ile yapılmamıştır.		
11	Başvuru yapan işletmenin sunduğu son üç yıllık mali bilançosunda iki yıldan fazla vergi öncesi zarar (eksi mali bilanço) yoktur.		

PROJE DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

GENEL SEÇİM KRİTERLERİ	PUAN	ALDIĞI PUAN
Proje, uygun başvuru konuları içinde yer alıyorsa	30	
Başvuru sahibi gerçek kişilerde bir kadın girişimciyse, tüzel kişilerde ise tüzel kişiyi temsil ve ilzama yetkili olan bir kadınsa	20	
Başvuru sahibi (gerçek kişi olması durumunda) genç girişimci ^{1*} , engelli birey ise ^{2**}	10	
Yatırım uygulama alanı kırsal alan "köy" ise	8	
Proje, başvurunun yapıldığı il müdürlüğüne kabul edilmiş ilk üç öncelikli sektör içinde yer alıyorsa	7	
Proje sahibinin KKYDP kapsamında daha önce uyguladığı bir sözleşmesi yok ise	6	
Proje sahibi kooperatif/üretici örgütü ise	5	
Başvuru sahibi gerçek kişi ise	5	
Başvuru sahibinin veya tüzel kişiyi temsil ve ilzama yetkili olan kişinin ekonomik faaliyet alanında bir mesleki sertifikası, diploması veya en az beş yıldır çiftçi olduğuna dair belgesi varsa	5	
İşletmenin sunduğu son üç yıllık mali bilançosunun herhangi birinde vergi öncesi zarar (eksi mali bilanço) görünmüyorsa ^{3***}	4	
TOPLAM PUAN	100	

^{1*} Genç girişimci: Başvuru tarihi itibarıyla, 18 yaşını doldurmuş, 41 yaşından gün alınmış gerçek kişi.

^{2**} Engelli bireyler başvurularında bu durumlarını belgeleyeceklerdir.

^{3***} İşletmenin sunduğu son üç yıllık mali bilançosunun herhangi birinde vergi öncesi zarar (eksi mali bilanço) görünmesi durumunda toplam puandan -20 puan düşürülür.

KIRSAL EKONOMİK ALTYAPI YATIRIMLARI SEKTÖREL BAZDA İL ÖNCELİK SIRALAMASI

İLİ		KIRSAL EKONOMİK ALTYAPI YATIRIMLARI SEKTÖREL BAZDA PROJE KONUSU KODLARI											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ADANA	AİFG C	AİFG A	AİFG Ç	AİFG D	AİFG B	MP	AÜİP	TABY	SÜY	ESKÜ	BSY	İPY
2	ADIYAMAN	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	İPY	MP	ESKÜ	SÜY	TABY	BSY
3	AFYONKARAHİSAR	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	BSY	ESKÜ	İPY	SÜY	MP	TABY
4	AĞRI	AİFG Ç	AİFG C	AİFG B	AİFG A	AİFG D	MP	AÜİP	SÜY	ESKÜ	BSY	TABY	İPY
5	AMASYA	AİFG C	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	BSY	TABY	MP	İPY	SÜY	ESKÜ
6	ANKARA	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	MP	AÜİP	TABY	BSY	ESKÜ	İPY	SÜY
7	ANTALYA	AİFG C	AİFG Ç	AİFG A	AİFG D	AİFG B	AÜİP	TABY	MP	SÜY	BSY	İPY	ESKÜ
8	ARTVIN	AİFG C	AİFG B	AİFG A	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	TABY	SÜY	BSY	İPY	MP	ESKÜ
9	AYDIN	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	MP	BSY	AÜİP	SÜY	TABY	ESKÜ	İPY
10	BALIKESİR	AİFG C	AİFG A	AİFG D	AİFG Ç	AİFG B	AÜİP	MP	SÜY	BSY	TABY	ESKÜ	İPY
11	BİLEÇİK	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG D	AİFG Ç	MP	SÜY	İPY	ESKÜ	TABY	AÜİP	BSY
12	BİNGÖL	AİFG A	AİFG D	AÜİP	ESKÜ	AİFG C	AİFG B	AİFG Ç	MP	TABY	SÜY	BSY	İPY
13	BİTLİS	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	MP	SÜY	TABY	BSY	ESKÜ	İPY
14	BOLU	AİFG C	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	AİFG A	MP	SÜY	İPY	AÜİP	TABY	BSY	ESKÜ
15	BURDUR	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	AİFG B	AİFG A	MP	AÜİP	TABY	SÜY	İPY	BSY	ESKÜ
16	BURSA	AİFG A	AİFG C	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	MP	TABY	SÜY	İPY	ESKÜ	BSY
17	ÇANAKKALE	AİFG C	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	MP	AÜİP	TABY	SÜY	İPY	ESKÜ	BSY
18	ÇANKIRI	AİFG C	AİFG B	AİFG A	AİFG D	AÜİP	MP	TABY	BSY	SÜY	AİFG Ç	ESKÜ	İPY
19	ÇORUM	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	MP	TABY	BSY	ESKÜ	SÜY	İPY	
20	DENİZLİ	AİFG C	AİFG D	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	TABY	MP	AÜİP	BSY	SÜY	ESKÜ	İPY
21	DİYARBAKIR	AİFG A	AİFG B	AİFG D	İPY	AÜİP	TABY	MP	BSY	ESKÜ	AİFG Ç	SÜY	
22	EDİRNE	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG C	AİFG D	AÜİP	MP	TABY	SÜY	ESKÜ	BSY	İPY
23	ELAZIĞ	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	MP	İPY	AÜİP	TABY	SÜY	ESKÜ	BSY
24	ERZİNCAN	AİFG C	MP	AÜİP	AİFG A	AİFG D	AİFG B	AİFG Ç	TABY	SÜY	BSY	ESKÜ	İPY
25	ERZURUM	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	MP	SÜY	AÜİP	ESKÜ	BSY	İPY	TABY
26	ESKİŞEHİR	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	MP	TABY	İPY	SÜY	ESKÜ	BSY
27	GAZİANTEP	AİFG A	AİFG B	AİFG D	AÜİP	TABY	AİFG Ç	MP	SÜY	BSY	ESKÜ	İPY	AİFG C
28	GİRESUN	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	SÜY	ESKÜ	MP	TABY	BSY	İPY
29	GÜMÜŞHANE	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	ESKÜ	SÜY	TABY	MP	BSY	İPY
30	HAKKÂRİ	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	MP	BSY	ESKÜ	SÜY	TABY	İPY
31	HATAY	AİFG C	AİFG A	AİFG D	AİFG B	AİFG Ç	TABY	AÜİP	ESKÜ	İPY	MP	SÜY	BSY
32	ISPARTA	AİFG C	AİFG C	AİFG A	AİFG B	AİFG D	TABY	AÜİP	MP	ESKÜ	SÜY	BSY	İPY

33	MERSİN	AİFG C	AİFG D	AİFG B	AİFG A	AİFG Ç	MP	AÜİP	TABY	SÜY	ESKÜ	BSY	İPY
34	İSTANBUL	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	AİFG B	AİFG A	AÜİP	TABY	SÜY	MP	ESKÜ	BSY	İPY
35	İZMİR	AİFG A	AİFG D	AİFG Ç	AİFG Ç	AÜİP	BSY	SÜY	AİFG B	İPY	ESKÜ	MP	
36	KARS	AİFG B	AİFG A	AİFG D	AİFG Ç	AİFG C	AÜİP	SÜY	BSY	MP	ESKÜ	İPY	
37	KASTAMONU	AİFG B	AİFG A	AİFG Ç	AİFG D	AİFG Ç	MP	AÜİP	ESKÜ	TABY	SÜY	BSY	İPY
38	KAYSERİ	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG Ç	AİFG D	MP	SÜY	TABY	AÜİP	ESKÜ	BSY	İPY
39	KIRKILARELİ	AİFG Ç	AİFG D	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AÜİP	TABY	MP	SÜY	ESKÜ	BSY	İPY
40	KİRSEHİR	AİFG A	AİFG B	AİFG D	AİFG Ç	AİFG Ç	MP	AÜİP	SÜY	TABY	ESKÜ	BSY	İPY
41	KOCAELİ	AİFG Ç	AİFG A	AİFG Ç	AİFG B	AİFG D	TABY	AÜİP	SÜY	MP	ESKÜ	BSY	İPY
42	KONYA	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG Ç	AİFG D	MP	TABY	BSY	AÜİP	SÜY	ESKÜ	İPY
43	KÜTAHYA	AİFG Ç	AİFG A	AİFG D	AİFG Ç	AİFG B	AÜİP	TABY	MP	ESKÜ	BSY	SÜY	İPY
44	MALATYA	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	SÜY	MP	TABY	ESKÜ	BSY	İPY	AİFG Ç
45	MANİSA	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	MP	TABY	SÜY	BSY	ESKÜ	İPY
46	KAHRAMANMARAŞ	AİFG Ç	AİFG D	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AÜİP	SÜY	MP	TABY	BSY	ESKÜ	İPY
47	MARDİN	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG Ç	AİFG D	TABY	İPY	SÜY	AÜİP	BSY	ESKÜ	MP
48	MUĞLA	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	SÜY	TABY	BSY	MP	ESKÜ	İPY
49	MUŞ	MP	AÜİP	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG Ç	AİFG D	SÜY	TABY	ESKÜ	BSY	İPY
50	NEŞEHİR	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG Ç	AİFG D	ESKÜ	MP	TABY	BSY	AÜİP	SÜY	İPY
51	NİĞDE	AİFG A	AİFG Ç	AİFG B	AİFG D	AİFG Ç	MP	AÜİP	TABY	SÜY	BSY	ESKÜ	İPY
52	ORDU	AİFG A	AİFG Ç	AİFG Ç	AİFG B	AİFG D	AÜİP	SÜY	MP	ESKÜ	TABY	BSY	İPY
53	RİZE	AİFG A	AİFG Ç	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	SÜY	ESKÜ	BSY	TABY	İPY	MP
54	SAKARYA	AİFG Ç	AİFG Ç	AİFG A	AİFG B	AİFG D	AÜİP	TABY	MP	ESKÜ	BSY	SÜY	İPY
55	SAMSUN	AİFG A	AİFG Ç	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	TABY	SÜY	AÜİP	MP	İPY	BSY	ESKÜ
56	ŞİRT	AİFG D	AİFG A	AÜİP	SÜY	MP	AİFG Ç	ESKÜ	AİFG B	AİFG Ç	TABY		
57	SİNOP	MP	AİFG Ç	AİFG B	AİFG A	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	SÜY	BSY	ESKÜ	TABY	İPY
58	SİVAS	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	MP	SÜY	TABY	ESKÜ	BSY	İPY
59	TEKİRDAĞ	AİFG Ç	AİFG A	AİFG B	AİFG D	AİFG Ç	MP	TABY	AÜİP	BSY	ESKÜ	SÜY	İPY
60	TOKAT	AİFG Ç	AİFG A	AİFG Ç	AİFG B	AİFG D	AÜİP	TABY	SÜY	MP	ESKÜ	BSY	İPY
61	TRABZON	SÜY	ESKÜ	MP	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	TABY	BSY	İPY
62	TUNCELİ	AÜİP	İPY	MP	SÜY	AİFG A	AİFG Ç	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	TABY	ESKÜ	BSY
63	ŞANLIURFA	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	BSY	ESKÜ	İPY	SÜY	MP	TABY
64	UŞAK	AİFG Ç	AİFG B	AİFG A	AİFG Ç	AİFG D	MP	TABY	SÜY	AÜİP	BSY	ESKÜ	İPY
65	VAN	AİFG Ç	AİFG A	AİFG D	AİFG B	AİFG Ç	MP	AÜİP	SÜY	ESKÜ	TABY	BSY	İPY
66	YOZGAT	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	TABY	MP	ESKÜ	BSY	İPY	SÜY
67	ZONGULDAK	AİFG Ç	AİFG A	AİFG D	AİFG B	AİFG Ç	AÜİP	MP	SÜY	TABY	BSY	ESKÜ	İPY

68	AKSARAY	AİFG D	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG C	AÜİP	MP	TABY	BSY	ESKÜ	İPY	SÜY
69	BAYBURT	AİFG B	AİFG A	AİFG Ç	AİFG C	AİFG D	AÜİP	SÜY	TABY	MP	BSY	ESKÜ	İPY
70	KARAMAN	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	MP	AÜİP	BSY	TABY	SÜY	ESKÜ	İPY
71	KIRIKKALE	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	AİFG C	ESKÜ	AÜİP	TABY	MP	İPY	SÜY	BSY
72	BATMAN	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	AİFG C	MP	SÜY	AÜİP	İPY	TABY	BSY	
73	ŞIRNAK	AİFG C	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	ESKÜ	TABY	SÜY	MP	BSY	İPY
74	BARTIN	TABY	AİFG Ç	AİFG B	AİFG C	AİFG A	AİFG D	AÜİP	MP	SÜY	ESKÜ	İPY	BSY
75	ARDAHAN	AÜİP	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG C	AİFG D	SÜY	ESKÜ	BSY	MP	TABY	İPY
76	İĞDIR	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	AÜİP	MP	TABY	SÜY	BSY	ESKÜ	İPY
77	YALOVA	AİFG C	AİFG A	AİFG B	AİFG Ç	AİFG D	MP	TABY	AÜİP	SÜY	İPY	ESKÜ	BSY
78	KARABÜK	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AİFG D	MP	TABY	AÜİP	ESKÜ			
79	KİLİS	MP	AİFG A	AİFG B	AİFG C	AİFG Ç	AÜİP	TABY	BSY	ESKÜ	SÜY	İPY	
80	OSMANİYE	MP	AİFG C	AİFG A	AÜİP	AİFG B	AİFG Ç						
81	DÜZCE	AİFG A	AİFG C	AİFG B	AİFG Ç	AÜİP	MP	TABY	AİFG D	SÜY	ESKÜ	BSY	İPY

*Sektörel bazda il öncelik sıralaması tablosu her yıl yayımlanacak olan uygulamaya rehberinde güncellenecektir.

**SEKTÖREL BAZDA PROJE KONULARI VE KODLARI
KIRSAL EKONOMİK ALTYAPI YATIRIMLARI**

AİFG	AİLE İŞLETMECİLİĞİ FAALİYETLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK ALTYAPI SİSTEMLERİ YATIRIMLARI
	A. BİTKİSEL VE HAYVANSAL ÜRÜNLERİN İŞLENMESİ, PAKETLENMESİ VE DEPOLANMASI
	B. TARIMSAL ÜRÜNLERİN DEPOLANMASI (ÇES-SHD)
	C. TARIMSAL SABİT YATIRIMLAR (AHİR, AĞIL, KESİMHANE KANATLI TESİSLERİ, MUZ VE VEVEYA SEBZE YETİŞTİRİLEN ÖRTÜ ALTI TESİSLER)
	Ç. KÜLTÜR MANTARI
	D. YENİLENEBİLİR ENERJİ TESİSLERİ
AÜİP	ARICILIK VE ARI ÜRÜNLERİNİN İŞLENMESİ VE PAKETLENMESİNE YÖNELİK YATIRIMLAR
BSY	BİLİŞİM SİSTEMLERİ VE EĞİTİMİ YATIRIMLARI (AKILLI TARIM UYGULAMALARI)
ESKÜ	EL SANATLARI (ZANAATKARLIK) VE KATMA DEĞERLİ ÜRÜNLERE YÖNELİK YATIRIMLAR
İPY	İPEK BÖCEĞİ YETİŞTİRİCİLİĞİ TESİSİ YATIRIMLARI
SÜY	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ YATIRIMLARI
MP	MAKİNE PARKLARI YATIRIMLARI
TABY	TIBBİ VE AROMATİK BİTKİ YETİŞTİRİCİLİĞİ YATIRIMLARI